

Södertörns högskola | Institutionen för samhällsvetenskaperna
Kandidatuppsats 15 hp | Sociologi | höstterminen 2010

”Det var livet att slåss, att alltid vara en krigare...”

- En studie om unga i vit maktrörelsen.

Av: Oscar Matamoros och Karin Sydhagen
Handledare: Lisa Kings

Abstract

We have studied the process of recruiting young people to the white power movement. With the help of theoretical concepts as *Outsiders* and *Stigma*, we have elaborated the purpose of the study. The focus of the study lays in finding out which elements contributes to adolescence seeking membership in white power, and furthermore what white power organizations offers young people, to attract them to recruitment. We also want to find out if it possibly lays a desire for communion, behind adolescences decision to join these movements, and also how the communion manitains within the group? To expand our knowledge in the field of White Power, we have taken note of a body of literature that deals with the current topic, and previous research that treats questions about subculture, community and recruitment. The methodology underlying this approach is qualitative in nature, with interviews and informant-research of four former supporters of white power. Our empirical data shows that young people enter this movement, when feeling alienated, neglected and abused by social institutions. For young people who seeks belonging in life, the belonging is easier to find in an environment of a divergent nature. Especially if the adolescence lacks of safeness and belonging. Furthermore, most of these youths have a deviant behavior, where they replace their primary emotions with secondary in the form of threats and violence to achieve power and control over as many as possible. However what really comes to show, is that those whom recruited, find themselves in an alienation with deviant tendencies.

Sammanfattning

Vi har studerat unga som rekryterats till vit maktrörelsen. Med hjälp av teoretiska begrepp som *Outsider* samt *Stigma* har vi utarbetat studiens syfte. Vi ville huvudsakligen ta reda på vilka faktorer som bidrar till att unga söker sig till vit makt, samt vad vit makt organisationer erbjuder som lockar ungdomar till rekrytering. Vi har även haft för avsikt att söka svar på om det föreligger en önskan om gemenskap bakom ungdomars beslut att gå med i dessa rörelser, och hur gemenskapen väl upprätthålls inom gruppen. För att utöka vår kunskap inom området vit makt, har vi tagit del av en mängd litteratur som behandlar området, samt tidigare forskning som behandlar fenomen som subkultur, gemenskap och rekrytering. Metoden som ligger till grund för denna ansats är av kvalitativ karaktär med samtalsintervjuer och informantundersökning av fyra personer som varit anhängare av vit makt. Vår empiri och datamaterial har resulterat i att unga söker sig till denna rörelse i skeden av livet då de unga befinner sig i ett utanförskap och upplever sig åsidosatta samt kränkta av samhälleliga institutioner. Unga som befinner sig i ett sökande stadium i livet, dras lättare in i en miljö med avvikande karaktär om denne saknar trygghet samt tillhörighet. Vidare har de flesta individer ett avvikande beteende och ersätter sina primära känslor med sekundära i form av hot och våld i syftet att uppnå makt och kontroll över så många som möjligt. Det som verkligen föreligger är att de som söker sig eller blir rekryterade till vit makt befinner sig i ett utanförskap med avvikande tendenser.

Keywords/Nyckelord:

Vit makt, unga nazister, stigma, Goffman, subkultur, identitetssökande, White Power, xenofobi, outsiders, makt, kontroll, control, power, rekrytering.

Ett stort tack till...

...Samtliga informanter som ställt upp och bidragit med all denna information trots känsligheten kring ämnet!

...Vi vill ge vår handledare Lisa Kings vid Södertörns högskola en stor eloge för att hon stöttat oss under hela resan, utan hennes stöd, kunskap och engagemang under denna tid, hade vår studie inte kunnat genomföras. Tusen tack Lisa!

...Tack nära och kära som stått ut med oss under dessa månader.

...Sist men inte minst, vill vi tacka våra fantastiska lärare inom ämnet *Sociologi* som motiverat oss att vilja fortsätta forska och studera samhällsliga fenomen, samt bidragit med erfarenheter och kunskap under alla dessa år!

STORT TACK!!

Oscar Matamoros & Karin Sydhagen 2010

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
2. Bakgrund och begrepp	3
2.1 Bakgrund.....	3
2.2 Begrepp	5
3. Tidigare forskning i Sverige	5
3.1 Subkultur.....	5
3.2 Rekrytering.....	6
3.3 Vad vår studie tillför	7
4. Teoretiska utgångspunkter	8
4.1 När vi hamnar utanför gemenskapen	9
4.2 Hur vi kategoriseras	11
4.3 Vad uppfattas som avvikande	12
4.4 Motstånd uppstår mot de "andra"	14
4.5 Identitetsformandet	15
5. Metod	16
5.1 informanterna.....	17
5.2 intervjuprocess	18
5.3 Bearbetning av material	19
5.4 Avgränsning och tillförlitlighet.....	20
6. Resultat och analys.....	21
6.1 Rekrytering	22
6.1.1 Vem söker sig till vit makt och varför	22
6.1.2 Gemenskapens betydelse	25
6.1.3 Sökandet efter en identitet.....	28
6.2 Upprätthållandet av vi och dom.....	31
6.2.1 Revolt.....	31
6.2.2 Vi och dom.....	35
7. Sammanfattande diskussion.....	39
Referenser	42

Bilaga 1 och 2 Intervjumall

1. Inledning.

”Ja, jag vill leva, jag vill dö i norden”, är ett helt vanligt citat från den svenska nationalsången, men har kommit att användas flitigt av medlemmar inom vit maktrörelsen. Liknande citat, som ofta används som slagord, har kommit att utgöra en slags propaganda som vit maktrörelsen använder sig av för att locka medlemmar till rörelsen. Vit makt är en revidering av nationalsocialism, vars ideologi grundar sig i att bevara och lyfta upp den ariska rasen med den vita mannen som norm. Syftet med rörelsen är att eftersträva och vidhålla ett ariskt homogent samhälle. Vit makt, eller white power som den internationella rörelsen heter, grundades på sextiotalet med bland andra George L. Rockwell i täten. White power kom så småningom att vinna mer och mer popularitet bland individer som betraktade sig som trogna nationalister, och därför kunde rörelsen snabbt expandera och nå ett flertal anhängare.

Våld och fientlighet är ord som vit maktrörelsen associeras med i bland annat media, och under 2009 anmäldes cirka 5800 brott i Sverige under rubriken hatbrott (BRÅ), vilket innebär hets mot folkgrupp, diskriminering, ofredande etcetera. Detta är en ökning med nästan 2541 hatbrott sedan tvåtusen sex (BRÅ). Ökningen visar att detta än idag är ett aktuellt samhällsfenomen, exempelvis visar de gångna skottlossningarna mot individer med invandrar bakgrund i Malmö, på ämnets aktualitet. Vit maktrörelsen ses som beständig men av ruljans, då unga rekryteras in i miljön medan äldre medlemmar tenderar att hoppa av efter en viss tid inom rörelsen.

Vit makt är synonymt med nynazism och synen på människan med annan hudfärg än den vita, tycks närmare bestämt kunna beskrivas som xenofobis, alltså en extrem rädsla för ”främlingar”. Begreppet vit makt har spridit sig allt mer genom historien och är etablerat inom rasistiska samt nynazistiska organisationer, men det har även slagit rot inom musik, så kallad vit maktmusik. Tillhörigheten i rörelsen markeras bland annat genom yttre attribut som symboler och kläder, och riktar sig i mångt och mycket till den yngre generationen. Rörelsen eftersträvar makt och kontroll över sina medlemmar samt de som står utanför rörelsen. Det råder en diskrepans mellan ideologin, beteende samt dess aktioner för att uppnå makt och kontroll, vilket citatet nedan beskriver.

”Beliefs matter because they are capable of altering behavior, and ideology affects action. It is necessary to consider in what sense it is possible to suggest that ideology itself is capable of ‘creating’ action, and to specify the nature of the inter-relations between beliefs, ideology and action. It is in the nature of the conception of inter-relations between these aspects of deviant behavior that linkages can be detected between the psychic organization

of individuals, the formal organization of the party, and the formal ideology.” (Fielding 1981:11).

Vit makt är ett begrepp som ständigt tar plats och ofta starkt kritiserats inom samhällsdebatten. Vi finner intresse i att fördjupa oss och studera denna subkulturella rörelse genom att försöka ta reda på vad unga vill söka uppnå med sitt medlemskap i rörelsen, samt vad som får ungdomar att hålla sig kvar i rörelsen.

1.1 Syfte och frågeställningar

Då främlingsfientlighet är ett aktuellt tema i såväl nationell som internationell media, och med tanke på att vit maktrörelserna i dagsläget fortsätter rekrytera ungdomar i Sverige, finner vi av intresse att forska om detta fenomen. Föreliggande studie syftar till att undersöka vit maktrörelsens rekryteringsprocess av unga. Denna process innefattar hur informationen når fram till de unga och på vilket sätt ungdomar söker sig till rörelsen. Detta inkluderar även vad som förväntas av individen för att bli rekryterad och accepterad inom denna subkultur. Gemenskapen kan tänkas ha stor betydelse för ungdomar idag, vilket får oss att vilja undersöka om detta även är något som lockar anhängare till vit makt. Syftet är även att söka reda på tänkbara faktorer som bidrar till att ungdomar själva drar sig till vit maktrörelsen och vad detta beror på. Hur upprätthålls egentligen denna rörelse?

Genom att ta del av individers tidigare erfarenheter av medlemskap inom vit maktmiljöer, skall vi söka svar på följande frågeställningar:

1. Vilka faktorer bidrar till att unga söker sig till vit makt och vad erbjuder organisationer, som lockar unga?
2. Hur upprätthålls gemenskapen inom vit maktrörelsen och vad är det som gör att unga stannar kvar?

2. Bakgrund och begrepp

Vi kommer här att framställa en kort redogörelse om vit maktrörelsen, dess syfte samt hur den tas i uttryck i generella drag. Fokus utgår från ett svenskt perspektiv, då vi avsett att studera unga i den svenska vit maktrörelsen. Därefter kommer viktiga begrepp förklaras utifrån hur vi valt att använda dem i denna studie.

2.1 Bakgrund

Nationalistiska partier har sedan lång tid tillbaka förespråkade en fördomsfullhet gentemot människor som inte är av ariskt ursprung. Nationalismen erhåller stöd i många delar av Europa, i Frankrike, Italien och England, inte minst sedan andra världskriget. I Sverige har nationalistiska partier inte haft lika starkt stöd som partierna haft i andra Europeiska länder, dock existerar det ett nationalistiskt tänkande bland det svenska folket. Vilket vi minst sagt erfarit i och med det gångna valet, där Sverigedemokraterna fick mandat i den svenska riksdagen. Politiken i länder som exempelvis England, har präglats av ett nationalistiskt förhållningssätt, Sverige har således ansetts något mer neutral inom denna aspekt. Dock finns det även inom Sveriges historia perioder då den nationalistiska andan uttryckts. Ett exempel på detta är bland annat steriliseringslagen som kom att verka i Sverige. Denna lag stiftades med önskan om att försöka förhindra att sinnesslöa skulle fortplanta sig samt att den ariska rasen inte skulle beblandas med någon annan typ av ras. Trots att nationalismen under perioden var relativt stark mellan trettio och sjuttioalets togs steriliseringslagen bort 1975. Opinionsbildning så sent som på trettioalets kom att vara präglad av rastänkande i Sverige (Lodenius 1998).

Vit makts inflytande i Sverige, har influerats från andra ledande länder inom vit maktrörelsen, så som USA och England. Vit makt, eller white power som den internationella benämningen lyder, är en global organisation som strävar efter den vita rasens överlevnad i kampen mot etnisk mångfald. Vit makt anses vara en revidering av nazism då ideologin i princip är densamma för båda; xenofobi gentemot judar, och makten som judar anses besitta i världen. Likaså råder en stark missaktning mot liberalismen (Lodenius 1998). White power-begreppet myntades troligtvis under sextioalets av George Lincoln Rockwell som var en framstående nazistledare i USA under denna tid, och rörelsen inrymmer även andra organisationer på en mer global nivå som exempelvis apartheid i Sydafrika och Ku Klux Klan i USA (Lodenius 1998). Nazism och vit makt är begrepp av laddad karaktär och benämns ofta synonymt med varandra. Främlingsfientlighet har förmodligen alltid präglat olika samhällen, på olika nivåer, men i denna studie fokuserar vi på en nivå som främst utgörs av unga individer snarare än främlingsfientlighet på en politisk nivå. Internationellt växer denna rörelse och internet bidrar till stor del att sympatisörerna av vit makt, delar information mellan landsgränserna. Med hjälp av mediala redskap har informationen

kommit att bli mer och mer lättillgänglig. Att det i modern tid finns olika hemsidor på internet som förespråkar och informerar om vit makt och dess ståndpunkter, har underlättat för många ungdomar att ta del av rörelsen, och så småningom även finna intresse i det.

Bland ungdomssympatisörer är linjen tydlig huruvida de influeras av vit maktrörelsen som ”revolutionär”, det vill säga eftersträvan av ett bevarande av den vita rasen, eller om influenserna kommer ur en politisk medvetenhet. Ungdomarna finner det i första stadiet, nödvändigt att kämpa för rasens globala överlevnad. I det politiska stadiet uttrycker rörelsen å andra sidan mer sitt missnöje gentemot invandringpolitiken och förutsätter dess konsekvenser, denne utgör sin kamp på ett mer latent sätt, snarare än den radikale vit maktsympatisören (Lodenius 1998). I Sverige finns det en rad olika organisationer som rekryterar ungdomar till sina rörelser. För att nämna några vid namn så har vi svenska motståndsrörelsen samt nordisk ungdom. Nordisk ungdom är ett forum som rekryterar unga samt sprider propaganda och reklam för att nå ut till fler, bland annat i skolor samt på demonstrationer. Motståndsrörelsen har tagit på sig uppgiften att skydda gamla och kvinnor från invandrargrupper, och menar att styrkan som arier har, är deras starkaste vapen mot utomstående hot. Nordisk ungdom har ett brett program och sprider inte bara sitt budskap genom propaganda i form av flygblad, utan frammanar även medlemmar att sprida budskapet genom användning av yttre attribut och symboler. Försäljning av expressiva kläder och skor är exempel på symboler som används för att locka fler ungdomar till vit maktrörelsen. Rörelsen har även slagit rot inom musiken, så kallad vit maktmusik, och produceras och sprids flitigt över gränserna. Genom att anordna vit maktkonserter med kända musiker, kan också motståndsrörelserna breda ut sin högerextremistiska kampanj och nå ut med sin reklam till allt större folkmassor. Den främsta exporten av vit maktmusik, har Sverige stått för sedan nittio talet (Lodenius 1998).

Det har gått mer än ett halvt sekel sedan förintelsen började avta, vilket kan innebära att den yngre generationen saknar insikt i denna historiska händelse och den förödelse som då tog plats. Tider då bland andra judar och romer strök med i strävan som nazismen hade, efter att bevara den ariska rasen intakt. Idag befinner vi oss i en tid där stora delar av världen står utan rent vatten eller mat för dagen, vilket gör att många tvingas fly undan dessa förödelser, ibland till ett land som Sverige. Då ungdomarna kan sakna kunskap om den egentliga nazismen och dess konsekvenser, är det lätt hänt att ungdomarna utan vidare åtanke eller empati väljer att anamma denna ideologi och söker sig till nynazistiska rörelser.

2.2 Begrepp

Distinktionen mellan rörelse samt organisation i rådande mening väljer vi att lyfta fram, då skillnaden är markant. Rörelsen använder vi som vit makts ståndpunkter och ideologi i stora drag och denna kan en sympatisör till viss del sympatisera med utan att vara en aktiv anhängare. En organisation i denna mening är en specifik vit maktorganisation med aktiva anhängare som medlemmar, exempelvis nordisk ungdom. En individ kan således enbart vara en sympatisör till ideologin eller rörelsen, medan andra individer i själva verket, kan vara en aktiv anhängare till en specifik organisation.

Samhörigheten mellan sympatisörer till en rörelse och medlemmar i en organisation, kan liknas vid gemenskapen i en subkultur. Subkultur utgör en mindre grupp, där individerna håller tätt ihop och där gruppen utgörs av likasinnade individer. Det är av betydelse att framhäva sin kultur, exempelvis genom yttre attribut såsom kläder eller symboler, samt uttrycka sina uppfattningar om den samhälleliga ordningen. En subkultur skiljer sig oftast till samhällets övriga normer, med detta menas att subkulturer följer andra normer och seder än de som anses allmänna. Utifrån detta definieras subkulturen som en undergrupp till den kultur som andra individer i samhället har, där bland annat regler och normer uppfattas annorlunda.

De unga vi refererar till i studien befinner sig eller befann sig i åldern under arton då de ingick i rörelsen vit makt. Unga används synonymt med ungdomar.

3. Tidigare forskning i Sverige

Denna studie har inspirerats av ett antal tidigare studier kring området vit makt. Vi upptäckte att forskning kring rörelsen är sparsmakad, men dock skrivs en hel del om ämnet både som ett orosmoment, men även som subkultur. Det går knappast att förneka att främlingsfientlighet är ett aktuellt ämne om vi väljer att ta del av samhällsdebatten och media. Unga som rekryteras och orsakerna till varför de rekryteras, kan till synes ses utifrån olika perspektiv vilket även lockat författare samt forskare till att studera detta fenomen.

3.1 Subkultur

I vardagen samverkar ständigt grupper av människor. Dessa grupper grundar sin gemenskap utifrån olika värderingar och normer. Samhällets allmänna kultur, det vill säga samhällets stadgade regler och riktlinjer, intar vid vissa tillfällen en överlägsen position gentemot andra kulturer. Den underlägsna benämns för subkultur, och skiljer sig markant från den allmänna. Subkulturer grundas på olika

beteenden och attityder, som oftast anses avvikande då de avböjer från det normaliserade och accepterade i samhället. Individer som upplever sig stå utanför det allmänna, går ihop och bildar en egen kultur, där de också fastlägger riktlinjer som gruppen skall följa (Edwardsen & Olsen 2006).

Susanna Edwardsen och Jeanette Olsen från Växjö universitet, publicerade 2006 en studie om kriminella ungdomsgäng. Syftet med studien var att undersöka vilken betydelse och påverkan det kriminella gänget hade för varje enskild gängmedlem, samt vilken funktion gänget hade för individen. Det föreligger i denna studie en hypotes om att ungdomar som söker sig till gäng oftast kommer ifrån trasiga hem. Väl i gänglivet får dessa individer möjlighet att släppa sina inomboende frustrationer lösa, detta oftast genom exempelvis våldsamma handlingar.

Studien var av kvalitativ intervjukaraktär där bland annat polis, socialsekreterare och personal på ungdomsboende ställde upp som informanter. Detta gjordes då forskarna också ville undersöka hur det rent professionellt arbetades för att förhindra rekrytering samt hjälpa unga gängmedlemmar.

Resultatet visade på att ungdomar som gick med i gäng, var i behov av att uppleva bekräftelse och tillhörighet. Gemenskapen inom gänget erbjöd inte bara denna trygghet, utan gav dem också en identitet som ungdomarna strävade efter. Bekräftelsen som föräldrarna inte kunnat ge den unge, kunde gänget tilldela dem så till den grad att gängmedlemmen för första gången kände att denne var någon. Någon generaliserbarhet yrkas inte fullt ut i studien, däremot fastställer forskarna att utifrån informanternas intervjuvar, kunna generalisera svaren åtminstone till de ungdomar som informanterna arbetat med (Edwardsen & Olsen 2006)

3.2 Rekrytering

Gängfenomenet har existerat under en lång tidsperiod, och fortsätter än idag växa till att bli större och farligare. Anledningen till detta är att gängen alltmer lyckas nå ut till potentiella medlemmar som oftast befinner sig i en utsatt position. Rekryteringsprocessen till ett gäng är viktig då gänget under denna tid får en uppfattning vare sig den sökande är ämnad för gänglivet, eller inte. Hur gängledare tar kontakt med individer som senare blir medlemmar, är inte en fråga som kan besvaras kort. Det finns otaliga sätt att nå ut till sökande, dock är alltid målet densamma; att rekrytera så många som möjligt för att bredda ut sitt gäng.

Minna Jokinen och Josefin Rejgård, genomförde en undersökning 2009 inom ämnet socialt arbete, även i denna studie var det gängmedlemmars liv som stod i fokus. Denna forskning hade dock en annan ingång, då den undersökte själva rekryteringen till en subkultur, i detta fall ett kriminellt gäng. Studien var av kvalitativ karaktär, där huvudsyftet var att undersöka hur rekryteringen till gäng ser ut.

Undersökningen ville söka svar på varför kriminella gäng rekryterar nya medlemmar, hur kriminella gäng fick fler medlemmar. Samt vilka slags individer som rekryteras till kriminella gäng?

(Jokinen&Rejgård 2009) Metoden som användes för att söka svar på dessa frågor och därmed besvara syftet var av kvalitativ intervjukaraktär, där fyra informanter intervjuades. Dessa informanter valdes på grund av deras tidigare erfarenheter av gängtillhörighet och därmed ansåg forskarna att dessa informanter var lämpade att få vara en del av studien.

Resultatet visar på att kriminella gäng huvudsakligen rekryterar nya medlemmar då det främsta målet är att gänget skall bli så stort och starkt som möjligt. Vidare visar resultatet att rekrytering till gäng främst är möjlig på grund av de kontakter som medlemmar har, som vänner och anhöriga. Rekrytering sker oftast på anstalter, men en stor del också vid mer segregerade områden där utsatthet är ett problem för många individer. Det är vidare inte vemsomhelst som får gå med i gänget, medlemmarna måste kunna tillföra gänget något. Slutligen fastställer forskarna att tanken med studien inte är generalisering, utan snarare att exemplifiera hur rekrytering in i kriminella gäng i vissa fall kan se ut.

3.3 Vad vår studie tillför

Vår undersökning kan onekligen sägas ha liknande utgångspunkter som de två forskningarna vi ovan presenterat. Dock anser vi att det finns en viktig distinktion. Vi har alla använt oss av liknande metoder för att erhålla den bästa möjliga datakvalitet till vår undersökning. Trots att uppbyggnaden av de tidigare forskningarna och vår studie tar samma väg i vissa aspekter, tillför vi med vår studie en annorlunda synvinkel. Om vi tittar på rapporten om kriminella ungdomsgäng, har den redogjort för den subkulturens existens. Dock har forskarna för att få fram sin empiri, intervjuat individer som aldrig varit med i ett kriminellt gäng. Informanterna består bland annat av en polis, socialsekreterare samt personal på ungdomshem. Risken med detta kan vara att forskarna inte får fram den reella orsaken till varför ungdomen beslutar att gå med i ett gäng, samt vilken egentlig betydelse gängtillhörigheten har för ungdomar. Läsare kan uppleva informanternas svar som otillräckliga för att bestyrka en hypotes, då en utomstående omöjligen kan veta vad som drivit en nuvarande kriminell till att från första början bli kriminell.

Vår undersökning grundades på berättelser av våra informanternas erfarenheter av medlemskapet i vit maktrörelsen. Målet är inte i vår studie att generalisera resultatet, dock ger vi en annan infallsvinkel i vår analys, som saknas i föregående forskning. Vi tilldelar vår empiri en slags legitimitet då vi låtit våra frågor besvaras av före detta aktiva vit maktanhängare. På så sätt upplever vi ha fått en reell insyn i hur individer som söker sig till en subkultur, resonerar kring sitt medlemskap. Vi tillför vidare med vår studie, en insyn i hur vi lättare kan förstå subkulturella rörelsers beteende och uppfattning om samhället.

4. Teoretiska utgångspunkter

Vem är det som bestämmer vilka individer som betar sig regelrätt, eller vem som bryter mot regler? Det finns olika sätt för vilka detta kan studeras och lättare förstås. Vi måste här vara medvetna om att olika individer tolkar benämningar som regelrätt på olika sätt. Det är inte alltid en individ och dennes handlingar anses följa reglerna i samhället, men vad beror detta på? Då samhället innehåller alla tänkbara grupper av människor, är det också av relevans att närmare titta på vad som gör att vi kommer överens med vissa grupper, medan vi tar avstånd från andra. Om individer inte efterföljer uppsatta regler, får dessa handlingar konsekvenser av olika slag. Exempelvis kan individerna bli utstötta från den samhälleliga ordningen, med detta menas att individerna inte längre betraktas som ”goda” samhällsmedborgare och därför blir åsidosatta med resten av de ”dåliga” individerna. Personer i utanförskap betraktas i en samhällsgrupp som då anses avvikande. Dessa blir inte accepterade i samhället då de tycks vara annorlunda, och individerna kan komma att uttrycka sin frustration över detta genom olika handlingar. Utifrån tre olika teoretiska utgångspunkter skall vi närma oss ett svar på dessa fenomen, och försöka definiera olika begrepp som regelrätta handlingar, samhällsgrupper och avvikande handlingar. Detta för att på ett enklare sätt följa med i de teoretiska resonemangen. De tre teorierna består av Stigma, Outsiders och en mer övergripande teori om hur samhället kan studeras av Göran Ahrne. Till sist kommer en kortare presentation om Goffmans (2004) samhällssyn – dramaturgiska perspektiv. Vilket vi kommer att snudda vid i analysen, dock är denna figuration inte det som genomsyrar analysdelen.

I *Outsider* (1997) lyfter Becker fram de olika sätt på vilka vi kan studera vissa sociala gruppers utanförskap gentemot andras innanförskap. Han menar att individer i samhället oftast tillhör en gemenskap, som utifrån sitt sätt att visa sin identitet automatiskt delas in i grupper. När människorna delats in i sina respektive sociala grupper, kan de antingen hamna i ett utanförskap eller innanförskap. Med utanförskapet tillkommer diverse konsekvenser, som vi nedan redovisar närmare. Liknande resonemang framförs i *Stigma* (1990) Goffman (1990) menar att termen avvikande, handlar om vem som tillskriver en handling eller en individ beteckningen avvikande. Han visar på hur och när någonting

inte anses tillhöra det normala, utan snarare det ”konstiga”. Vår tredje teoretiska utgångspunkt presenteras av Ahrne (2007), där avsikten är att vi på ett mer övergripande plan lättare skall förstå hur möten mellan människor och samhället kan förstås. Vidare får vi av alla teoretiska utgångspunkter en närmare inblick i hur avvikare uttrycker sitt utanförskap.

4.1 När vi hamnar utanför en gemenskap

I detta avsnitt skall vi redogöra för beteckningen utomstående och utanförskap. Vi skall utifrån (Becker, Goffman och Ahrne) söka definiera vilka handlingar som en individ måste utföra för att bli åsidosatt. Med detta menas att miljön inom sociala umgängeskretsar grundas på olika normer och regler, inom miljön förväntas individen bete sig på ett regelrätt sätt. Om individen skulle vägra följa dessa regler, blir resultatet, utanförskap.

Fundamentalt för upprätthållandet av samhället, är existensen av regler. Regler talar om för medborgare vilka normer och vilket uppförande de bör följa. Sociala grupper, exempelvis hip-hopare, sätter likaså upp regler som medlemmar inom grupperna skall följa, för att få tillhöra denna gemenskap, exempelvis stora byxor, keps och musiken. Sociala regler tydliggör vilka handlingar som är rätta och vilka som uppfattas vara fel. Är det så att en medlem i den sociala gruppen handlar fel så blir konsekvenserna att denne då hamnar utanför gemenskapen. Becker (1997) presenterar benämningen *outsider*, som beskriver individen/individer som inte längre ingår i den samhälleliga gemenskapen, då dessa på något sätt valt att avvika från den styrande normen. Då en individ inte längre förhåller sig till statliga regler försvinner också det förtroende som finns för individen som en god medborgare, och utfallet blir utanförskap.

Huvudtesen i Goffmans (1990) *Stigma* kan onekligen föras till Beckers tidigare redogörelse kring outsiders. Dock går Goffman ett steg längre i sina resonemang, då han inte bara redovisar för hur avvikande handlingar kan leda till utanförskap som Becker gör, utan också att utanförskapet kan komma som ett resultat på att individen besitter någon fysisk nedsättning. Goffman menar alltså att det inte bara är felbara handlingar som kan leda till utanförskap, utan att en individ också kan bli åsidosatt genom att denne utmärker sig på ett speciellt sätt, det kan vara allt från att individen är kortväxt till att individen besitter ett handikapp. Det essentiella i *Stigma* är studerandet av människors avvikelser från normer. Beteenden som klassificeras som onormala i förhållande till det normala, uttrycks i viss mån av termen stigmatisering. Nedsättande attribut, vare sig de är inre eller yttre, placerar individer i stigmatiserade kategorier som hamnar i utanförskap. I senare skede används termen för att uttrycka människor eller grupper som på något sätt anses stå utanför det allmänt rådande i samhället. Avvikelse ses således som ett socialt fenomen, dock enas dessa två teoretiker genom att båda förklarar att avvikelser är de

handlingar och beteenden som inte representerar det ”normala”. När individer inte längre lever sina liv utifrån etablerade regler och samhälleliga normer, säger vi att de avviker från det som bör vara det ”rätta”. Ett tydligt exempel på sådana individer kan vara medlemmar i en sekt. Inom sekter efterlevs inte normativt sociala eller statliga regler, utan i en sådan subkultur sätts egna regler av uppförande och livsstil upp. Individer vilka är med i sekten, slutar följa samhällets riktlinjer, de byter ut sin tidigare umgängeskrets mot de som tillhör sekten. Allt utanför sekten är inte värt något längre, och de anammar inte det levnadssätt som finns utanför sekten. Enligt Ahrne (2007) föds detta utanförskap många gånger naturligt, då individers interaktionsmöten möts av likasinnade åsikter och intressen, och frångår därmed normen och skapar ständigt nya grupperingar. Detta sker då samhället är en smältdegel av etniciteter, kulturer och identiteter, det blir då en självklarhet att det utvecklas olika relationer mellan grupperna. Grupperingarna menar Ahrne (2007) öppnar väg för sammanhållning mellan individer, medan det i sin tur också kan bidra till att sammanhållningen leder till en annan grupps utanförskap. Det vill säga att en sammanhållen grupp alltid kommer betrakta andra grupper som utomstående. Häri ser vi tydliga paralleller men också skiljelinjer mellan våra valda teoretiker, då Becker (1997) diskuterar att den ansedda outsiders, många gånger kan uppfatta den dömande aktören som outsiders och sig själv som normen. Goffman (1990) å andra sidan, följer detta resonemang till viss del, men tydliggör vidare att det inte alltid är den stigmatiserade som betraktar sitt avvikande med självklarhet. Han menar istället att stigmatiserade individer, speciellt när det gäller individer med en fysisk deformitet, i flera fall också blir väl medvetna om hur annorlunda de anses vara. De kan därför antingen acceptera sin avvikelse, eller också leva ett tillbakadraget och skyggt liv med vetskapen om dennes deformitet.

Våra utgångspunkter redogör för vilka sätt individer kan tillhöra samhällets gemenskap, eller också stå utanför den gemenskapen. Ovanstående författare använder sig utav olika exempel och beteckningar på fenomenet, men genom att studera dem parallellt kan vi lättare förstå utanförskapets innebörd. Handlingar som inte godtas inom en social gemenskap, menar Becker (1997), leder till utanförskap för den handlande. Goffman (1990) menar på ett liknande sätt, att när individers beteenden inte kan placeras innanför den normaliserade ramen, resulterar det i individens åsidosättning. Den punkten som dessa två teoretiker skiljer sig på är Beckers betoning på utanförskapets dynamik. Han menar att individer ibland väljer att utföra handlingar som inte är regelrätta, med andra ord kan vi säga att utanförskapet i vissa fall kan ses som ett val som individer gör. Då de väljer att utföra dessa felbara handlingar, väljer de också möjligtvis att skapa sin egen tillhörighet i samhället. Goffman (1990) kan ses utifrån en annan synvinkel, han tycks mer förespråka utanförskapet som en produkt av andras uppfattningar. Att individer blir stigmatiserade har istället att göra med att en annan part tilldelar individen, den avvikande egenskapen. Den stigmatiserade ”väljer” inte på samma sätt som Becker kan tolkas mena, att tillhöra

eller stå utanför en gemenskap, utan denne får sin tillhörighet tilldelad. Som vi ser krävs inte alltid drastiska åtgärder för att hamna i utanförskap. Individens utanförskap är i vissa fall ett resultat av exempelvis kriminella handlingar, dock kan individer också hamna utanför om de inte delar samma livsstil som normen förespråkar. Det fack som andra placerar en individ i, grundat på ett avvikande beteende, kan också komma att bestämma vilken gemenskap denne uppfattas tillhöra.

4.2 Hur vi kategoriseras

Människor söker sig ständigt till olika grupper, för att där finna en gemenskap som de många gånger inte upplevt. Det åligger en önskan av tillhörighet och att hitta sin rätta identitet hos många, något som i sin tur tilldelar individen en känsla av trygghet. Nedan får vi en inblick i hur vi teoretiskt kan analysera faktumet att alla människor förr eller senare blir kategoriserade och placerade i ett fack. När vi kategoriseras lever vi också utifrån den identiteten vi fått.

I det vardagliga livet placeras människor i olika kategorier där individer som anses legitimeras av liknande attribut, utseendemässigt men också med liknande förhållningssätt till samhället, hamnar i olika grupp-kategorier. Hur vi etiketterar var och en av dessa kategorier, tydliggör vilka slags individer vi kan vänta oss finna i grupperna. Genom att närmast betrakta individens utseende eller framträdande, kan vi även dra slutsatser på vilken social identitet individen identifierar sig med (Goffman 1990). Det är dock inte bara individens utagerande som talar om för oss vilken gemenskap denne tillhör. Becker (1997) kan här utöka vår förståelse då han tillför ytterligare en annan synvinkel än Goffman, hur vi identifierar outsiders/stigmatiserade. För att bli tilldelad benämningen avvikare för att vidare kategoriseras som en outsider, spelar även ens sociala nätverk en stor roll. Sökandet efter tillhörighet och en delad identitet, kan resultera i att individer söker sig till slutna sociala grupper, som också lever utifrån slutna normer och regler. Dessa betraktas således som avvikare från det normala.

Becker studerade Jazzmusiker i sin studie, denna illustration gör det lättare att påvisa vad som menas med tillhörighet och kategorisering av människor. Jazzmusikerna som intervjuades hade en väldigt strikt uppfattning om vilken grupp-tillhörighet de hade. De umgicks bara med jazzmusiker då de ansåg alla andra som "squares", med detta menade de människor som inte hörde hemma i deras gemenskap. Musikerna hade alla växt upp under liknande omständigheter och alla hade valt musiken som ett sätt att uttrycka sig, publiken som satt och lyssnade till musiken var "squares" som inte hade en aning om vad jazzmusiken egentligen representerade. Den tillhörighet som musikerna kände sinsemellan, är ett tydligt tecken på hur människor inte bara blir kategoriserade, utan hur de också väljer att kategorisera sig själva

till en social grupp. Människor som blir placerade i samma grupp, ingår vidare i maskopi med andra individer menar Becker (1997), som har det avvikande beteendet som central norm. Endast i denna gemenskap kan individerna leva ut sin fulla identitet (Becker 1997). Goffmans resonemang kan onekligen hänföras till Becker och hans idé om att individer söker sig till andra individer med liknande normer. Men Goffman (1990) går ytterligare ett steg längre och menar att utomstående grupper inte bara bildas för att gruppmedlemmarna själva väljer det, utan att det också finns andra faktorer till fenomenet. Nämligen anser Goffman (1990) att när vi kategoriserat individer som annorlunda från oss själva och det normala, låter vi oftast stigmatiserade individer veta att *de* inte tillhör samma skara som *vi* gör. Vi uttrycker ett avståndstagande, där vi utesluter beblandning med de stigmatiserade. Detta kan göras på olika sätt, men de vanligaste är att diskriminera dem öppet, att exempelvis ropa skällsord mot dem eller att helt enkelt bete sig överlägset mot dessa individer. Därmed kopplar vi åter dessa två teoriers uppfattning om outsiders och stigmatiserade individer, Goffman talar snarare om att människor blir utomstående då andra parter stöter bort dem. Becker (1997) menar att individer många gånger själva söker sig till ett utanförskap då de, exempelvis som i Jazzmusikernas fall, vill omge sig av sina likasinnade och inte andra som inte delar outsiders åsikter och levnadssätt.

Hur vi uppfattas av andra människor, har även att göra med hur vi presenterar oss själva utåt. De kläder vi bär, den musik vi lyssnar på, vårt politiska engagemang markerar starkt vilka vi är som personer, och kommer också att avgöra vilken gruppkategori vi kommer att tillhöra. Många gånger väljer vi att inte bara anamma en social identitet, utan även utåt visa vilken social identitet vi tillhör. Likaså väljer vi att omges av ett speciellt nätverk, där vi också visar vilken social gemenskap vi vill ingå i genom att umgås med vissa individer. Exempelvis kan det vara så att punkare väljer att umgås med andra punkare, detta för att alla gruppmedlemmar känner sig trygg med andra personer som delar deras musiksmak, klädstil etcetera. Alla dessa symboler gör det betydligt lättare för människor att kunna ”läsa av” varandra, med andra ord hjälper de sociala symbolerna människor att placera in andra i kategorier.

4.3 Vad som uppfattas som avvikande

Nedan har vi sökt teoretiska redskap för att kunna redogöra för termen avvikelser. När individer väljer att bete sig på ett visst sätt, ett sätt som inte alla runt om en accepterar, blir dess konsekvens att individen betraktas som avvikare från det ”normala”. Exempelvis uppfattas en rånare som en avvikare, då denne utför handlingar som bryter mot lagar. Gångmedlemmens levnadssätt och beteende skiljer sig från en annan medborgare, som istället för att leva ett kriminellt liv, jobbar på ett ansett IT-företag och tjänar pengar genom att arbeta och därför uppfattas som normal. Rånaren avviker då från normen, där normen representerar ett regelrätt uppförande.

Beteenden som anses avvikande är öppna för tolkning, eftersom det helt och hållet beror på vem som utför tolkningen. Becker (1997) är tydlig med att fastlägga att avvikande beteenden inte uppstår när en individ exempelvis bryter regler, snarare menar han att avvikelse är en produkt av samhället. Hur kan vi förstå detta resonemang? Jo, avvikelsen skapas av sociala grupper, när de bestämmer vilka regler som måste brytas för att klassa andra individer som avvikare. När aktörer uppfattar individernas handlingar som ett brott mot regler, benämner aktörerna den senare som avvikare. Utifrån detta kan vi redogöra för avvikelens innebörd enligt Becker (1997), nämligen att benämningen inte är ett resultat av ens "felaktiga" handlingar utan ett resultat av att andra aktörer, tilldelar någon denna benämning. Ahrnes (2007) argumentation kan vi göra oss påminna om här trots att de till viss del skiljer sig. Ahrne (2007) tillför ett nytt synsätt då han talar om att det inte har att göra med att de individer som betraktar samhället som "dom", uppfattar sig själva som utanförstående. Tvärtom uppstår en bild av ens egen person som mest "innanför" medan de andra står utanför det normaliserade. De som då upplevs stå utanför representerar den oaccepterade skaran av individer i samhället, medan den "innanför" står för det normala.

Drogmissbrukare ses av samhället som avvikande. Deras missbruk leder i extrema fall till att de förlorar jobb, hus och äktenskap, allt på grund av deras sätt att leva sitt liv. Becker (1997) studerar marijuanakonsumenter för att studera ett avvikande beteende, och kom fram till att inom just denna miljö tenderar de flesta drogmissbrukare att inte uppfatta sitt missbruk som något "märkvärdigt" eller konstigt. De jämför exempelvis marijuana med andra, enligt dem själva, betydligt farligare droger så som alkohol. Att röka illegala substanser är ett val de gjort, då de menar att de istället skulle kunna gå omkring och göra värre saker, som att mörda och misshandla. Drogmissbrukare ser inte sig själva fel eller avvikande, utan snarare blir alla som inte använder droger de som man ska rynka näsan åt, hur klarar de av att leva sitt liv utan att "koppla av" med lite lugnande medel? Intressant blir det då att undersöka studier inriktade på avvikelse och uppfattning av avvikande beteende. Om vi teoretiskt fortsätter analysera Becker menar han att avvikelser inte grundar sig i att vissa är "snälla" medan andra är "elaka". Det antas istället vara så att vissa personer mer tydligt än andra, accepterar samhällets normer som ett regelrätt beteende. Outsiders väljer å andra sidan att inte bara känna lust till avvikande beteende, utan att också utagera lusten i form av handlingar. På så sätt menar Becker (1997) att samhällets avvikare inte är föreskrivna, utan att det i stort sett kan vara vilken medborgare som helst som kan hamna i kategorin outsider, förutsatt att denne avböjer vardagens normer. Goffman (1990) tydliggör dock att alla inte kan komma att klassas som stigmatiserade, oftast när en individ är annorlunda, får denne också det markerat för sig i form av exempelvis glåpord och blickar.

Att vissa medborgare följer regler gör det möjligt för samhället att fungera, skulle det råda den slags avvikelser som ovan presenterats, skulle anarki utbryta. Som teorierna redogjort existerar det hos avvikare en självbild av att de utgör normen, nynazister tycker till exempel att alla som inte delar deras tankesätt är de konstiga, medan de själva tror sig utgöra den normale medborgaren. Vad händer då när avvikare inte längre accepterar att bli åsidosatta och betecknade som avvikare och hur uttrycks det?

4.4 Motstånd uppstår mot de ”andra”

Under denna rubrik ger vi en bild av hur avvikare uttrycker sin avvikelse, med detta menar vi att de ”annorlunda” medborgarna oftast kommer till en punkt då de inte längre kan hålla tillbaka sin frustration. Ångest bildas då känslan ibland kan bli att de aldrig får samma chans som andra medborgare att komma till tals i samhället. Individer som bor i ett bostadsområde som inte har samma förutsättningar som ett annat bostadsområde, kan det här då uppstå avundsjuka och aggression mot de som bor i området med större ekonomisk välstånd. Däri kan frustrationen utbryta, och uttryckas i olika handlingar. Med hjälp av valda teoretiker skall vi nedan bättre spegla detta fenomen.

Enligt Goffman (1990) blir individer som hamnar i utanförskap, också utestängda från möjligheten att umgås med medborgare som tillhör den normaliserade skaran. Många gånger finns en vilja hos stigmatiserade att nå denna stadie, alltså utanförskap från utomstående, då de trivs bäst i sitt eget sällskap. Dock finns också den andra sidan av myntet, där frustration uppstår från de stigmatiserades sida när de inte inneräknas till samhället. Självisolering och utanförskap leder hos vissa individer till försämrade självkänsla då de upplever att de är annorlunda det normala, men känslor som ångest och fientlighet mot andra kan också uttryckas.

Nynazister kan här användas för att exemplifiera den fientlighet som uttrycks. Då nynazister känner ett hot från det antirasistiska samhället, uttrycker de sin frustration i form av att till exempel misshandla mörkhyade individer, starta bränder i flyktingläger eller genom att vandalisera butiker ägda av invandrare. Nynazisterna upplever sig så pass underminerade av samhället, att de då uttrycker sin ilska genom våldsbrott mot alla som är emot dem. De känner sig inte längre skygga på grund av att de anses avvika, utan de ser snarare sina våldshandlingar som ett sätt att försvara samhället mot den egentliga fienden, i detta fall invandraren. Fientligheten uppstår eftersom de stigmatiserade blir medvetna om sin underlägsenhet gentemot andra (Goffman 1990), och ju mer medvetenhet som skapas hos individen desto mer ilska utvecklas i förhållande till andra. Frustrationen kan fungera på så sätt att den stigmatiserade istället för att krypa in i sitt skal, träder ut och känner ett ännu starkare behov av att hävda

sin sociala identitet menar Goffman (1990). Det blir nästan lite av en stimulans av att konfrontera omvärlden, medan det blir naturligt att uppföra sig så som omvärlden förväntar sig att den stigmatiserade skall uppföra sig. Blygsamheten av att betraktas som annorlunda förvandlas till mod att våga visa sitt rätta jag. Ahrne (2007) menar dock till skillnad från Goffman (1990) att det skapar förutsättningar till en dikotomi mellan outsider/stigmatiserad och samhället. Sammanhållning mellan de frustrerade utomstående, uppstår enligt Ahrne (2007) även när individer upplever samhället som en institution grundad på förbud och regler. Dessa förbud upplevs av de utomstående bara vara riktade mot deras grupp och ingen annan. Med andra ord uppfattas staten stå i vägen för individers frihet, vilket leder till att individen inte längre ser sig utgöra en del av samhället. Det bildas en slutenhet kring gruppen, vilket enligt Becker (1997) är något som bidrar till att medlemmarna upphör att beblandas med samhället, då den subkulturella gruppen nu utgör medlemmarnas enda umgängeskrets.

Frustrationen uttrycks många gånger i form av våldshandlingar, men de kan också uttryckas genom att enkelt hävda sin sociala identitet mer än vad som krävs. Om vi exemplifierar detta med en fotbollshuligan, så vet den att den blir extra betraktad vid en fotbollsmatch. Om fotbollshuliganen inte alls har en tanke på att bete sig opassande vid fotbollsmatchen, men likväl blir iakttagen så kan han komma att uttrycka sin frustration genom att ställa till med oreda. Vi kan här tala om att vissa individer hävdar sin sociala identitet mer än de behöver, för att visa tydligt visa sin inställning till ”de andra”.

4.5 Identitetsformandet

Grupper som väljer att se statliga institutioner som avskilda från de själva, hittar en gemenskap med andra likasinnade individer. Vit maktrörelser har på samma sätt etablerats, då likasinnade medborgare med sympati för vit makt-tankar sökt sig till rörelsen eller organisationer som förespråkar ett främlingsfientligt tänkande. En vit maktmedlem anammar fullt ut en identitet som låter alla veta vart denne står och vilket tankesätt denne har. Gemenskapen som upplevs, hjälper bara till att förstärka och bekräfta identiteten. Om individen saknar stark sympati för maktrörelser, får gemenskapen inom gruppen denne att känna att de hittat sin sanna identitet.

Dessa gemenskaper kallar Ahrne (2007) för ”Community” eller ”Community spirit”, där meningen är att skapa så kallade enheter för gemenskap där människor möts. Enheterna är självklart viktiga för att bilda mötesplatser bland slutna grupper, dock kan vi utifrån Goffman (1990) sätt att se på slutenheter få en närmare förståelse varför det är så att individer passar bättre ihop med vissa, än med andra. Nämligen menar Goffman (1990) att vi intar en viss identitet vid olika tillfällen för att uppnå vissa mål. I maskopi med den personliga identiteten finner vi den sociala identiteten (Goffman 1990). Den personliga

identiteten kan vi inte frånga, medan den sociala identiteten syftar till den identitet vi uppvisar i interaktionsmöten i vår vardag. Finns det en stark tillhörighet till en viss grupp, finns det också behov av i gemenskapen skapa sig en identitet att visa upp för sina gruppmedlemmar, även för att visa upp för utomstående.

Skapandet av en identitet görs i relation till något och några. Goffman (2009) har även en annan syn på detta fenomen och talar om det dramaturgiska perspektivet. Dramaturgin kan benämnas som ett skådespel vilka individer ständigt uppträder, som en slags teater. Teatern antar olika scener, scenen kan vara olika arenor som exempelvis arbetet, eller vid en middag. Bakom scenen, är den plats där vi inte gör oss synliga för andra, liksom på toaletten eller vara hemma ensam med neddragna gardiner. Bakom scenen förs ett annat spel än det spel vi träder fram vid en publik, eller där vi blir betraktade. Scenen har även en publik, vilka är de som betraktar oss, som vi individer även anpassar oss till. Beroende av vilken akt vi spelar i den givna teatern, påverkar hur vi för oss och beter oss. Står vi på scenen och skall göra ett framförande inför en publik, är vi medvetna om för vilka vi spelar, samt på vilket sett vår information (manus) når ut. Vi kontrollerar således denna process utifrån vad som förväntas av de som betraktas oss eller enbart är delaktiga. Det råder stor skillnad i huruvida vi för oss inför människor eller om vi är ensamma. Detta perspektiv har liknande egenskaper som ovanstående författare, men tar fasta på de olika roller som vi ständigt intar. Hur aktörerna (individerna) beter sig beroende på om de befinner sig på scenen, som publik, eller bakom scenen, även hur vi agerar när vi bli betraktade av andra. Hur vi som individer försöker nå upp till det som förväntas av vår publik, kan visa sig olika. Exempelvis när du som nyanställd på ett företag skall gå på ditt första möte, kommer du sannerligen stå framför spegeln och upprepa olika meningar, eller anpassa din klädsel så som det, på företaget, förväntas. Vad av en individ, som rekryteras till i vårt fall, vit makt. Detta synsätt har vi tagit del av för att förstå, men även förklara vissa pågående tendenser inom vit makt.

5. Metod

För att studera fenomenet unga inom vit maktmiljön, valde vi kvalitativa intervjuer med fyra individer, varav samtliga besitter tidigare erfarenheter av medlemskap inom olika vit maktorganisationer. Individerna som vi intervjuat är avhoppare och därmed inte längre aktiva medlemmar inom någon organisation. Dessa informanter var som unga aktiva inom vit maktrörelsen och kunde således bistå vår studie med värdefull och relevant information. Valet av före detta medlemmar ansåg vi vara det mest användbara tillvägagångssättet, då vårt ändamål var att belysa ett fenomen utifrån upplevda erfarenheter.

En icke längre aktiv medlem, kan lättare dela med sig av sina upplevelser inom rörelsen, utan att känna att han eller hon sätter rörelsen i skam. På grund av att vit maktrörelsen är en miljö med aggressiv karaktär, valde vi att konsekvent utesluta aktiva medlemmar.

5.1 Informanterna

Vi har använt oss av ett så kallat snöbollsurval (Esaiasson 2009), genom att vi kontaktade organisationen Exit. Exit är en organisation som arbetar för att förhindra nyrekrytering till vit maktrörelsen samt arbetar med individer som vill ha hjälp att ta sig ur denna miljö. Därmed har dem de kontakter som vi kom att behöva. Vidare sökte vi informanter via ett internetforum, där vi ytterligare fann två stycken informanter.

	Informant 1	Informant 2	Informant 3	Informant 4
Ålder	Mellan 30-35	Mellan 30-35	Mellan 40-45	Mellan 35-40
Bosatt	Stor Stockholm	Stor Stockholm	Nyköpings Kommun	Stor Stockholm
Rekryterad ålder	14 år	Ca 14 år	15 år	13 år
Ålder vid utträdande	Ca 20 år	Ca 20 år	25 år	22 år
Arbetar idag	Näringsliv	Näringsliv	Vård och omsorg	Vård och omsorg

Med dessa har genomförts en informantundersökning som utgår från fyra individers erfarenheter av vit makt, dessa informanter har således agerat ”sanningssägare” samt ”vittnen”. Metoden skiljer sig avsiktligt från respondentundersökning som mer åsyftar till att studera individernas tankar och åsikter om ett fenomen (Esaiasson 2009). Informantundersökning har varit en legitimt tillämpbar metod för att nå svar på valda frågeställningar, då vi haft för avsikt att fokusera just på individernas erfarenheter inom en avvikande miljö och inte individers känslor eller attityd till denna miljö.

Då vi tagit fasta på tidigare erfarenheter, bygger vår studie i mångt och mycket på analysering av informanternas beskrivning från deras tidigare erfarenheter. Detta tillvägagångssätt ger ett innehållsrikt material med mycket information. Metoden är användbar just för att den även ger utrymme för informantens värderingar under tiden som medlem av vit makt. Denna information skulle synnerligen gått miste om vi valt en annan metod eller andra informanter, exempelvis frågeundersökning (Esaiasson 2009).

Vidare har vi genomfört samtalsintervjuer med våra informanter. Samtalsintervju ansåg vi vara en användbar metod för valet av intervjun, då samtalet är interaktivt mellan oss forskare och informanterna. Metoden skapar möjlighet till att utveckla vissa frågor, eller till och med ändra vissa frågor beroende av situationen (Esaiasson 2009). Tillvägagångssättet var en god förutsättning för vårt ändamål, dels på grund av att vi på så sätt fick ögonkontakt med informanterna men även för att kunna handskas med oförberedda svar. Metoden möjliggjorde även att vi kunde be informanten att vidareutveckla sitt svar eller försäkra oss om att vi uppfattat informanten rätt.

Individerna som studien grundar sig på, är avhoppare och därav kan resultatet bli ensidigt, beroende av vilka erfarenheter informanten besitter, samt beroende på hur informanten upplever sin tid inom vit makt. Viktigt att påpeka är även hur långt de avhoppande informanterna kommit med sin egen utveckling, då samtliga har varit extremt aktiva medlemmar¹. Här kan det även vara på sin plats att nämna att det förelåg en viss ambivalens huruvida informanten ville dela med sig av sina erfarenheter eller inte, då rädsla och/eller skam förekom. Valet av dessa intervjupersoner var främst på grund av deras tidigare erfarenheter och kunskap om rekryteringsprocessen. Genom deras erfarenheter har vi kunnat tilldela denna studie en legitim prägel, inte minst för verksamheter som arbetar med ungdomar utan även för att ta forskning om avvikande beteende till en ytterligare nivå utan att vara jämförande.

5.2 Intervjuprocessen

Intervjufrågorna ställdes till informanterna i miljöer som exempelvis informanternas arbetsplats, eller i deras hem. Intervjutiden varierade mellan en till två timmar. Detta tillvägagångssätt underlättade för individernas bekvämlighetskänsla, vilket vi ansåg från första början vara viktigt. Vissa av informanterna ville inte gå ut offentligt med deras tidigare medlemskap, därmed fick vi garantera dem anonymitet. När man forskar inom känsliga områden, som exempelvis vit makt, är det viktigt att informanten känner sig trygg för att kunna bidra med så bra information som möjligt. Detta har varit den främsta anledningen till varför vi valde att intervju dem i en, för informanterna, trygg miljö (Giddens 2007 jfr Kvale 2009).

Frågorna arbetades fram utifrån valda frågeställningar samt utifrån litteratur som vi ansåg vara legitim för denna studie. Främst utvecklades teman utifrån *Outsider* (1998) och *Stigma* (1990) och

---

¹ Alla informanter har uppgett att de har erfarenheter av utåtagerande beteende och befattat sig i hetsiga miljöer i samband med sitt medlemskap inom vit makt.

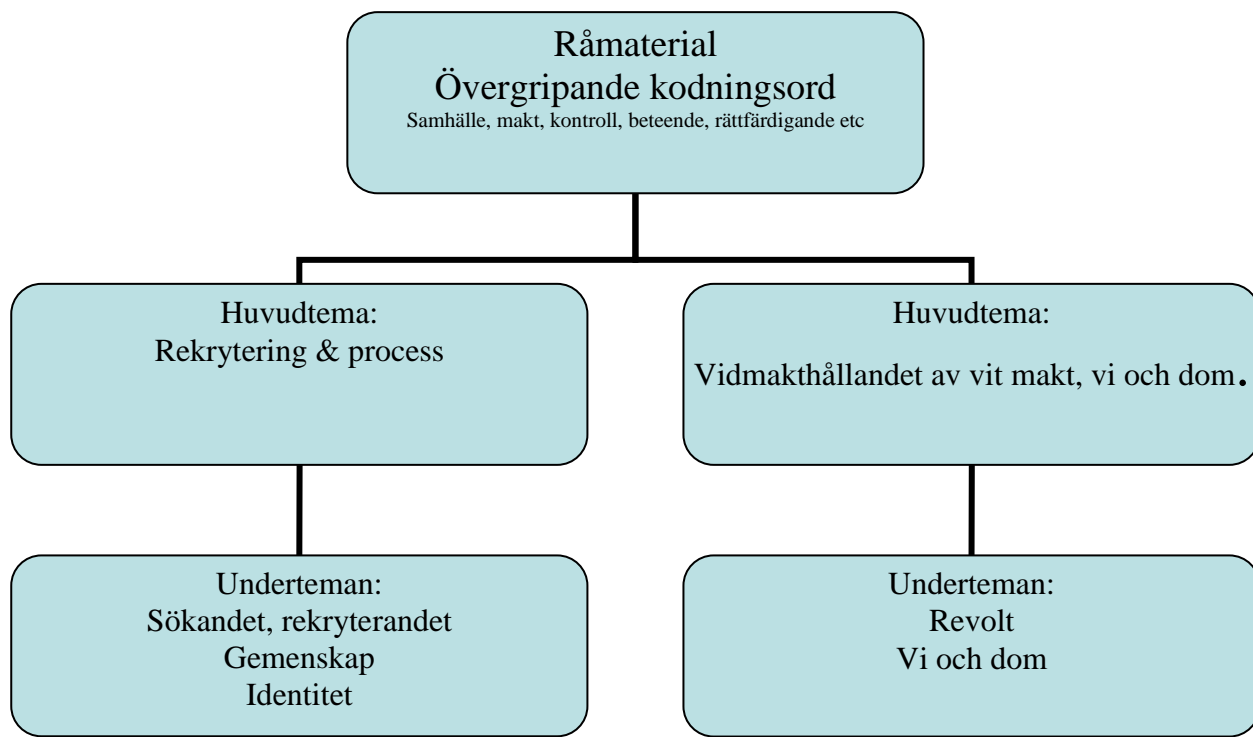
vidareutvecklade intervjufrågor med inspiration från *The National Front* (1981). Genom att ta del av tidigare forskningsansatser och olika teoretiska synvinklar i betänkandet innan vi gav oss ut på fältet, besparades inte enbart tid, utan effektiviserade även hela forskningsprocessen.

5.3 Bearbetning av Material

Under läsning av ovanstående författare kom vi att utforma frågor som baseras på tidigare forskning samt tidigare material inom ämnet vit makt. Under samtliga intervjuer förde vi anteckningar, men vi fick även under en intervju tillfället att spela in samtalet. Anteckningarna sammanställdes och vidarebefordrades till varje enskild informant för godkännande. Dels för studiens giltighet genom att på så sätt försäkra oss om att missförstånd ej förelåg, men dels för att informanterna erbjöds detta vid intervjutillfället. Informanterna har även stått i beredskap vid eventuella frågor under hela processen.

Datamaterialet bearbetades med inspiration från Rickard E. Boyatzis (1998) tematiska tillvägagångssätt huruvida kvalitativ information kan transkriberas samt kodas för att således kunna analyseras. Valet av Boyatzis ansåg vi vara tillämpligt på vår studie då vi från starten av denna studie var teoretiskt informerade, datamaterialet blev många antecknade sidor av omfattande information. Boyatzis metod underlättar således bearbetningen av det rika råmaterialet, med hjälp av Boyatzis metod kunde vi finna underliggande faktorer som ligger latent och gömmer sig i datamaterialet (Boyatzis 1998). Boyatzis (1998) förespråkar att forskare kan underlätta denna process genom att låna teman och koder från tidigare forskning; området vi valt att fördjupa oss i saknar omfattande forskning på denna basis, därmed är teman samt koder helt och hållet utformade utifrån denna studie.

Tematiseringen görs i olika steg. Vi har valt att utforma en modell som visas nedan som passade just vårt material. Till en början reducerades råmaterialet från varje informant och kategoriserades in under olika huvudteman. Dessa huvudteman reducerades ytterligare och vi skapade underteman för att lättare kunna synliggöra koder i materialet. Huvudteman och underteman namngavs för att sedan kodas med bakgrund av valda teorier. Hela denna tematiska process har krävt noggrann läsning samt analysering av råmaterialet, och med process menar vi att efter varje steg har vi gått tillbaka till råmaterialet för att utesluta eventuella misstolkningar samt för att förhindra att viktig information gått förlorad. När tematisering samt kodning var avklarad, gick vi återigen tillbaka till råmaterialet som både bestod av anteckningar samt ljudinspelning. När samtliga intervjuer transkriberats jämfördes materialet för att se om ett eller flera mönster uppenbarats.

Råmaterialet är allt det insamlade material från intervjuerna och bestod i vårt fall av ljudinspelning och många A4-sidor handskrivna text. Efter att allt material samlats in, bröt vi ner råmaterialet i olika huvudteman: Individer, samhället, makt, känslor, kontakt, symboler, kontroll, beteende och rättfärdigande. Detta material kodades noggrant och reducerades ytterligare till två stycken huvudteman: Upprätthållandet av vit makt och Rekrytering. Upprätthållandet av vit makt bröts sedan ner i två underteman: Revolt och Vi och dom. Rekrytering fick underteman som: Vem söker sig till vit makt och vem rekryteras, gemenskapens betydelse och sökandet efter identitet. Detta kommer göra sig tydligt i analysen.

5.6 Avgränsning och tillförlitlighet

Att studera valt fenomen innebär vissa begränsningar som påverkar resultatet. Dels har vi valt att konsekvent utesluta unga som befinner sig i vit maktrörelsen och legitimeras som aktiv medlem. För det första är dessa svåra att nå och som beskrivits ovan förväntas miljön vara av sådan karaktär att vi valde bort detta alternativ. För det andra har vi endast intervjuat fyra stycken individer, samtliga är män över 29 år och är medvetna om att ett återberättande kan ha sina brister såväl som minnet kan fallera.

Vi har använt oss av beprövade teorier, samt tidigare forskning att luta oss mot, men har även i betänkandet att deras erfarenheter även påverkat dem och följer dem, än idag, inte minst att informanterna lämnat rörelsen och är således inte längre aktiva medlemmar. Detta kan således påverka deras svar på intervjufrågorna. Dock råder ingen tvekan om att vi haft svårigheter att finna villiga informanter som ville delta i denna studie, ett snöbollsurval av individer kan även påverka det slutliga resultatet. Detta på grund av att urvalet begränsas till en liten andel individer i ett visst specifikt område och därmed långt ifrån en generaliserbarhet. Syftet är dock inte att söka en generalisering, utan främst lyfta fram detta som ett fenomen. Vi har även uteslutit kvinnor att delta i denna då vi ej kom i kontakt med någon som ville delta. Studien grundar sig på erfarenheter av avhoppare och vi är medvetna om att detta kan påverka deras svar på intervjufrågorna och att minnet även kan fallera (Layder 1998).

Vad beträffar studiens begränsningar kan dock vår studie erhålla reliabilitet i den mån då samtliga informanter svarade i princip överensstämmande på intervjufrågorna och var märkbart liknande varandras, där vi då nådde en så kallad mättnadspunkt, således borde ett snarlikt resultat uppnås vid upprepad forskning. Vi har med nämnda metoder och teoretiska verktyg, operationaliserat det vi avsett att mäta och kan därmed tilldela denna studie validitet.

6. Resultat och analys

Syftet med denna ansats var att undersöka vilka faktorer som bidrar till att unga söker sig till vit makt samt hur rekryteringen går till. Vi ämnade också titta på vad inom rörelsen som får ungdomarna att vilja vara en del utav vit makt. Resultatet av fyra informanters erfarenheter inom vit maktrörelsen nådde en mättnadspunkt efter tre intervjuer, vi märkte att individerna svarade i princip jämbördigt på frågorna, men lade dock vikt vid olika händelser i individernas liv som kom att bli avgörande för deras ingång till vit makt. Vi valde att intervjua ytterligare en informant för att se huruvida resultatet kunde anta andra alternativa vändningar. Analysen delas in två övergripande teman, rekrytering och upprätthållandet av vi och dom. Inom temat rekrytering har vi underteman som påvisar hur rekryteringsprocessen gått till för våra informanter, samt vad som krävdes för att ungdomarna skulle besluta att förena sig med vit maktrörelsen. För att komma underfund med detta har vi underrubriker som redogör vem som söker sig till vit makt, vilken betydelse gemenskapen inom rörelsen har, för att ungdomen skall låta sig rekryteras, samt ungdomars sökande efter en identitet.

Under huvudtemat upprätthållandet av vi och dom, är revolt i fokus, samt vi och dom skapandet. I anslutning till varje tema tränger analys in med stöd från de teoretiska utgångspunkter vi tidigare redogjort för, så som *Stigma*, *Outsiders* och Göran Ahrnes *Att se samhället*. Med hjälp av Goffman

(1990) som studerat avvikande beteenden och avvikelser som samhällsligt fenomen, kan vi lättare förstå oss på revolterande ungdomar. Med revolterande menas att ungdomar vilka är medvetna om att de betraktas avvikande, oftast väljer att uttrycka sig genom att revoltera mot samhället i någon form av protest. Skapandet av vi och dom kan också förstås med *Stigma* då stigmatiserade individer söker sig till umgänge med människor som sitter i samma stolar som dem, alltså utanför samhället på grund av avvikelser. *Outsiders* kan också tillämpas i skapandet av vi och dom för en bättre förståelse, men står också till vårt förfogande i behandling av vårt första tema; rekrytering. Det är möjligt att rekrytera ungdomar till vit maktrörelsen då ungdomar ibland känner att de står utanför samhället, de har på grund av levnadssätt och handlingar blivit kategoriserade och således hamnat i en speciell grupp. På detta sätt skall vi använda oss av våra teoretiska utgångspunkter i analysen av vårt empiriska resultat som vi fått genom intervjuerna.

6.1 Rekrytering

Efter att ha intervjuat och mött våra informanter, har vi sett att vit makt är en miljö av rulljungs, unga rekryteras in och de äldre anhängarna avviker från organisationen alternativt rörelsen. Samtliga informanter är eniga om att det mest förekommande är att rekryteringen sker vid ringa ålder, vanligen mellan tolv till sexton år. Att unga söker sig till vit maktmiljöer kan tänkas handla främst om ett sökande efter trygghet, gemenskap och skydd. Samtliga informanter uttrycker missnöje gentemot skolan, vuxna eller andra samhällsliga förhållanden. Rekryteringen till vit maktrörelsen går till på olika sätt, vanligen delas information ut i form av flygblad, eller under högerextrema demonstrationer. Nedan förklaras informanternas syn på betydande inslag som väger in vid rekryteringsprocessen.

6.1.1 Vem söker sig till vit makt och vem rekryteras?

Om en stor del av ens nätverk delar organisationens åsikter blir det naturligt att själv börja intressera sig för att rekryteras, menar informanterna. Vår första informant berättar hur hans kompisar kom i kontakt med vit maktmiljön; ”Min polare blev ju nazze för att hans storebrorsa var det, han ville ju bli lika hård som han”. Teknologins framgång gör det också lättare för organisationer att hitta möjliga medlemmar att rekrytera, internet används i dag till att bland annat sprida vit maktmusik, vit maktpropaganda och till att informera ungdomar om organisationens ideologier och om hur de lättare kan komma i kontakt med dem.

Sökandet efter medlemskap för unga i nazistiska rörelser är till en början inte på politisk basis, utan snarare på grund av avvikande beteende, utanförskap eller sökandet efter tillhörighet. Missnöje gentemot samhället och vuxna eggjar upp de unga att eftersträva en revolt mot dem, detta görs genom demonstrationer för att sprida nazistisk propaganda. Syftet är inte enbart att sprida sin propaganda

menar informant 3, utan även att söka makt och kontroll över samtliga individer. Vit maktrörelsen rekryterar gärna ungdomar och informanterna menar att detta främst har att göra med organisationens erbjudande av något som av dem, fyller en funktion i en ung individs liv, som saknar gemenskap, tillhörighet samt en identitet. ”Vit maktorganisationer är väldigt manipulativa och rekryterar unga med enkla medel” menar informant 1. Informant 4 instämmer och hävdar att många individer i åldrarna mellan 12 och 16 befinner sig i en identitetssökande stadie och denna period upplevs som skör och oviss, vilket rörelsen drar nytta av. Informant 1 hävdar att det inte här spelar någon roll vilken väg en ung väljer, utan att det snarare handlar om vad den unga möter samt finner sig vara i behov av. ”Vit makt rörelserna är väldigt duktiga att söka upp och rekrytera och dela ut flygblad särskilt i områden som präglas av konflikter” (informant 2). Det nämns upprepande gånger att de som rekryteras eller söker sig till vit makt, vill ge igen och sitter på förakt mot andra människor. Genom att ge igen, sökte sig denne till vit makt och ville skapa kontroll. ”En vit maktorganisation erbjuder ju sånt som vi saknade” menar en av informanterna och talar vidare om utanförskapet som denne befann sig i. Denne var utstött och ansåg sig själv vara mobbad av de andra eleverna. Denne upplevde att det endast var någon lärare som tyckte om denne och läraren var den enda som informanten kände respekt för.

Informanterna tyckte att budskapen och medlen för att rekrytera unga in till vit maktrörelser är manipulativa och lättillgängliga. Exempelvis menar informant 1 att denne blev hotad och utstött, men med ett litet hum om nazisterna i byn, sökte sig denne till denna miljö för att uppnå skydd samt trygghet. Informanterna upplever sig utanför i många situationer, såsom skola, familj eller vänner och det är detta tomrum som fylls, med i detta fall, vit maktrörelser. Samtliga hävdar att det är tryggt att vara en anhängare och de flesta som drar sig till rörelsen är ute efter någon form av revansch. Informant 1 menar att organisationerna sällan rekryterar medlemmarna med intellektuella medel, med detta menas att organisationerna i första hand inte erbjuder ungdomarna att exempelvis ta del av existerande nationalistisk litteratur för att bilda sina uppfattningar, utan smyger in detta varefter tiden går. Informant 2 citeras, ”Första kvällen bjuder dom kanske på öl och gemenskap, men nästa gång sitter det en Sverigeflagga på väggen och så lyssnar man på Ultima Thule”.

Utifrån informanternas berättelser om hur de i skola och hem kände sig åsidosatta, valde vi att tolka det som att ensamhet, utanförskap och förakt mot samhället låg som synonyma nämnare till att vara en lättrekryterad anhängare av vit makt. En av informanterna hävdade även att rörelsen inte är intresserad av att rekrytera en individ som redan har en tillhörighet, då denna kom att bli svår att manipulera. Men vad vi även kan se är att de mest betydelsefulla åren för en människas utformning, tar plats vid ungdomens år. Hur vår identitet kommer att uttrycka sig i det framtida livet är till stor del också

beroende på vilken social miljö vi omges av. Som känt kan samhället ses som en smältdegel av olika grupperingar och sociala konfigurationer, där ens identitet påverkar vilken konfiguration individen är en del av. Människor känner sig tryggast när de befinner sig i en miljö där de kan vara sig själva, utan att dömas, samtidigt som de får ta del av en gruppgemenskap. För att stödja vårt resonemang kan vi här väva in Ahrnes (2007) resonemang, då han menar på att människor känner stabilitet när de tillhör en grupp.

Ensamhet återgår i vissa fall till desperata försök att finna en slags tillhörighet, även om sällskapet inte alltid är den bästa för individen. Det är ingen nyhet att individer och främst då ungdomar som söker sig till olika subkulturer, så som nazist-rörelser, kriminella gäng, sekter och så vidare, vid något tillfälle i livet upplevt sig vara utanför det övriga samhället. Detta utanförskap har bidragit till att ungdomar gått runt med olika känslor inombords, så som ångest och otrygghet. Avsaknad av skydd från någon auktoritär grupp, som exempelvis vuxna förebilder eller tillhörande av exempelvis ett hockeylag, kan vara en av många tänkbara indikatorer vilka lättare leder en ung till exempelvis vit maktrörelser, eller andra så kallade subkulturella rörelser. När ungdomarna hittar gemenskap i en social grupp, förvandlas istället den annars skygga ensamvargen till en självsäker och utåtriktad person. Här vill vi tydliggöra och påpeka att det inte framgått att det främst är enstöringar som tyr sig till dessa rörelser, utan att det snarare beror på konsekvenser av avsaknaden från tillit till samhälleliga normer och strukturella betingelser som den unga kommer i kontakt med. Detta leder till att den unga är benägen att dra sig undan dessa miljöer, då individerna uppfattar sig själva som annorlunda. Genom att dra sig ifrån det ”normala” uppfattas den unga som utanför och tilldelas denna stämpel i många fall. Becker förklarar att när en grupp individer tilldelar en annan individ ett utanförskap, leder detta till att den som uppfattas som utanför, drar sig till andra som upplevs utanför av normen och skapar inom denna grupp egna normer (Becker 1997). Detta kom att tydliggöras med resultatet från våra informanter.

Anledningen till att unga söker sig till dessa miljöer som vit makt går att härleda till andra subkulturer i den mening, exempelvis sektliknande organisationer. Det är tydligt för oss i vår analys att de manipulativa tendenserna bereder väg för unga sökande, att tidigt indoktrineras och bli en trogen vit makt medlem. Det kan även ske på basis av en slump i vissa fall. Vi har även tagit del av ett forum som bekräftar att internet och den enkla manipulativa propagandan lockar ungdomar. Under en flik där föräldrar kan läsa om forumet kan vi läsa ett svar på frågan om sidan är främlingsfientlig, svaret lyder;

” -Nej, att värdesätta vår egen kultur och värna vårt folks intressen är inte detsamma som att hata andra folkgrupper. Vi erkänner tvärtom alla människors rätt att existera och leva

efter befintliga etniska och kulturella referensramar även om vi betraktar användare med en nordisk etnisk och kulturell förankring som primär målgrupp. Då vi värdesätter intressanta debatter har vi dessutom medlemmar som representerar ett brett spektrum av politiska inriktning.-” (Nordisk 2010).

Denna sida länkar oss vidare till ett forum riktat just till unga. För att återknyta till den manipulativa informationen, inte minst inom dessa sociala medier kunde vi se hur informationen skulle nå fram utan att anses främlingsfientlig. Ett exempel på hur Nordisk ungdom ville nu ut till ungdomar med sin information utan att framvisa reklam om sajten, lades flyers samt klistermärken i ett kuvert, på kuvertet stod det ”Pimp my school” med en retrofärgad logga. Vad resulterade detta i? Enligt sajten nådde den slutgiltiga reklamen ut till bra många fler unga när den egentliga informationen var dold bakom ett kuvert med en häftig logga på, än när reklamen delades ut direkt utan hölje (Nordisk 2010-12-14). Detta bekräftar även den revolt som bland annat forumet för yngre vill uppnå, inte minst i skolorna.

Ungdomens sociala kapacitet, det vill säga om ungdomen känner att han har få vänner, om han känner sig kränkt eller om han känner att han har svårt att få kontakt med människor och därför befinner sig i ett utanförskap, är faktorer som bidrar till enkel rekrytering. Likaså är andra bidragande faktorer till rekrytering huruvida individen känner sig otrygg i sin sociala omgivning. Genom att erbjuda dem trygghet i det otrygga, med detta menas att sökande ungdomar oftast känner att de inte hör hemma i det vardagliga samhället då de inte delar samhällets normer, kan ungdomar lättare dras till subkulturer som exempelvis vit makt. Ungdomarna som blir intresserade av organisationerna är oftast påverkbara, vilket gör det lätt att nå ut till dem; ”Olle som sitter hemma utan polare och lirar dataspel, vill ju hellre vara ute med gänget och skapa kaos”. Det som organisationen då erbjuder dem är en efterlängtd trygghet. Det är även så att intresse skapas genom manipulering, med detta menas att organisationen manipulerar den sökande genom att erbjuda dem gemenskap, tillit, bekvämlighet och tillgänglighet.

6.1.2 Gemenskapens betydelse

Samtliga individer vi talat med under denna tid är eniga om att de inte känner sig välkomna inom den ”vanliga sfären”, det vill säga, de samhälleliga normer som föreligger i skola, hemmet och i andra organisationer. Informant 2 gjorde en liknelse till hockeylaget i staden och menade att den som spelar hockey, har det bra hemma och är omtyckt i skolan, följer de ”vanliga” normerna. Medan han, som inte kunde legitimera sig med varken det ena eller det andra valde således det tredje, att stiga in i vit makt. I denna organisation upplevde denne att denne blev någon, blev sedd och fick uppdrag att genomföra. Ensamheten som tidigare präglat dennes vardag kom att tvina bort och ersättas med en större grupp

människor, där alla var bröder. Den ångest som i princip samtliga informanter besatt under denna tid ersattes med slag, hot och våld. Informant 1 citeras; ” Klart det var ok att slåss och hotas, jag gjorde ju Sverige en tjänst”. Tillsammans skulle de kämpa för att ta makten över så många som möjligt, vare sig man var svensk eller icke. Det var åsikterna som kom att bli det viktiga menar informanterna, delades dem inte, då var värdet noll.

Gemenskapen var viktig. Så länge reglerna och normerna följdes inom organisationen så fanns inte ordet ensamhet längre, inte så länge de befann sig inom den. En av informanterna illustrerade hur de kom i gång innan en demonstration och talade om musiken på högsta volym och adrenalinet som strömmade genom kroppen. En annan informant illustrerade med hur de alltid backade upp varandra, alla visste vilka de var, så upplevelsen av rädsla var sällsynt. Om rädslan fanns, var vapen att tillgå och vapen var ett attribut som användes flitigt, inte minst för att kontrollera och skrämja andra med. ”Jag var väl typ en ledare så alla lyssnade på mig!” sade informant 3 och berättade om gemenskapens hierarki, men påpekade att gemenskapen även fungerade som en familj för många, framförallt för de yngre. Normerna inom en organisation skapades av dem med makt. En informant menade att normerna inom en vit maktorganisation inte skiljer sig så markant från de samhällseliga normerna och menar att hat, avundsjuka och kontroll föreligger alla typer av samhällen eller miljöer. En annan informant hävdar att normerna avviker markant från de samhällseliga och är till för att styra och kontrollera gemenskapen och gränsen mellan vit maktgemenskapen och ”de andra”. Andan av brödraskap, makt och kontroll fick många att vilja vara en del av denna rörelse, ”Folk såg upp till oss och var skitskrajja för oss” förtydligar informant 3.

Unga i vårt fall, drog sig till vit makt i mångt och mycket för att uppnå en gemenskap, gemenskapen bestod i princip att alla i denna grupp uppfattades som utanför av normsamhället. Utifrån detta skapar de unga egna normer och stärker dem såtillvida att alla utanför denna tydliga barriär av åsikter, makt och kontroll är onormala. Det blev tydligt varefter samtalen gick med informanterna, hur deras besvikelse uttrycktes i form av hat och aggressivt beteende. Detta var konsekvenser av ett utanförskap. Vi kan se på små barn, som inte får sin uppmärksamhet av exempelvis sin pappa, vad gör barnet? Den tar förmodligen till många olika knep för att få pappas uppmärksamhet, ibland på ett positivt sätt, ibland på ett negativt. Det kan vara starkt att dra en parallell om uppmärksamhet och utanförskap. Vad vi menar är att de unga som befinner sig i ett utanförskap och kommer i kontakt med en miljö som vit makt, även drar uppmärksamheten till sig, oavsett huruvida uppmärksamheten är positiv eller negativ. Individerna blir därmed sedd och bejakad i denna gemenskap.

Det bebor hos dessa individer känslor om att samhället inte bryr sig om dem, känslan av svek från vuxenvärlden är högst påtaglig då de har upplevelser om att de är osynliga och inte riktigt haft stöd från någon. Gruppidentiteten ger dessa ungdomar styrkan att nu göra sig synliga, oftast sker det med avvikande gärningar. Detta är något som även Becker hävdar, och att resultatet då kan bli förödande handlingar som stärks inom gemenskapen mot dem som står utanför gemenskapen (Becker 1997).

Organisationer med kopplingar till vit makt har lyckats utöka sin organisering eftersom de mer eller mindre varit duktiga på att hitta ungdomar med den tillräckliga drivkraften som behövs, för att vara medlem i en sådan avvikande rörelse, berättar våra informanter. Att rekrytera allt mer ungdomar har varit möjligt på grund av att vit maktrörelserna utdelat den gemenskap, som ensamma ungdomar inte haft tidigare i sina liv. Vårt resultat visar på att den vuxna förebilden, lärare och förälder, som varit frånvarande i ungdomarnas liv, blir nu ersatta av nazistgruppens ledare eller någon annan ledargestalt inom rörelsen. För den nyrekryterade ungdomen skapas härmed en trygghetskänsla, då de nu blir omhändertagna av sitt brödraskap. Om den unga drar sig ur, kommer denna bit vara avsaknad i dennes liv, vilket skapar en rädsla. Rädslan dämpas genom att vara gruppen till lags och vara ett med den, oavsett vad detta kräver. I vårt fall bekräftar informanterna att de tillsammans i gruppen hetsar upp varandra för att sprida sitt hat och uppnå kontroll, i denna stund är makten total.

Den sammanhållning som uppstår inom en subkultur som denna kan förstärkas ytterligare, vilket även Ahrne hävdar, eftersom medlemmarna upplever att institutionerna i samhället, baseras på regler och förbud mot de som inte klassificeras som den normaliserade medborgaren (Ahrne 2007). Ingången i subkulturella organisationer medför dock ett annat slags utanförskap för ungdomen, vi kan vidare utifrån våra dataresultat göra uttalandet om att ungdomar som söker sig till en avvikande organisation, byter ut sitt utanförskap till ett annat utanförskap. Med detta menas att subkulturer tenderar att stå utanför de samhälleliga normerna, vilket i sin tur resulterar i att samhället inte accepterar subkulturen och de stigmatiseras (Goffman 1990).

Den identitet som outsiders anammar är gruppens och ingen annan, likväl finner de inte heller behov av att beblandas med de ”normala”, faktum är till och med att outsiders i relation till samhället ser sig själva som normen och de andra som utomstående. Definitionerna av outsider eller inte outsider, har således att göra med vem som föreskriver och framställer tolkning av begreppet. Samhällslivet tenderar att alltid klassificera människor på olika sätt, och stoppa in dem i olika kategorier. Vi kategoriseras exempelvis utifrån vår personliga identitet, vår grupptillhörighet eller utifrån den yrkesgrupp vi tillhör. Parallellt med Beckers (1997) benämning på outsider, passar också Goffmans idé in om termen stigmatisering och

stigmans roll i grupperns utanförskap. Goffman förklarar att människor som lever inom slutna umgängeskretsar oftast anses stå utanför den normaliserade miljön (Goffman 1990). Ett annorlunda beteende och avvikelser leder till att grupperna isoleras mer och mer så till den grad att de snart befinner sig i en position avskild från staten. Dessa grupper låter stigmat diktera deras liv på sättet att de uppför sig inom dessa subkulturer samt förväntas uppföra sig, det vill säga att de klär sig på ett visst sätt, utåtagerar de sina känslor eller smyckar sig med olika symboler för att fastställa vilken typ kultur de sympatiserar med. Dessa attribut uppfattas oftast som negativa av allmänheten. När attributen inte accepteras och till och med benämns hotfulla mot samhällets ordning, menar Goffman att det hela leder till ett utanförskap för den stigmatiserade individen (Goffman 1990). Utifrån författarnas redogörelser kan vi konstatera att inträdet i en destruktiv grupp alltid har medföljande konsekvenser.

6.1.3 Sökandet efter en identitet

Våra informanter har konstaterat att en central anledning till att ungdomar söker sig till en subkultur som vit makt, är för deras behov av att hitta en identitet. Denna identitet är önskvärd då ungdomarna på grund av ensamhet inte kunnat utveckla en personlighet, som andra uppmärksammat. Inom rörelsen finner de en identitet, som till och med får folk att vända på huvudet för, därmed blir den nya identiteten något som får dem att känna sig viktiga.

Informant 1 medger att vit maktrörelsen väljer att erbjuda lättläst och tillgänglig propaganda, som inte uppfattas så komplicerad, men tillräckligt väl presenterad för att skapa intresse hos ungdomarna. Den information, både i form av retorisk propaganda, men även vit maktmusik, har en påverkan på individen och enligt informant 4 hjälper till i identitetsskapande. Informant 2 hävdar att det sällan är själva texten eller innebörden det primära, utan upplevelsen av att lyssna på musiken i en gemenskap eller tillsammans skrika slagord, ger en maktkänsla som ständigt eftersträvas, här är alla bröder och de upplever sig som likasinnade. Detta bekräftas av samtliga informanter; ”När vi skulle ladda inför ett slagsmål, lyssnade vi på vissa låtar, man blev helt galen och ba tände till”, sade informant 1. ”Klart man ville bli som dom” fortsätter informant 4. Som strävade efter att vara någon som andra hyste respekt för.

Sökandet efter en identitet inom vit maktrörelsen härleds till att exempelvis en organisation erbjuder det stöd som individen behöver för att känna sig tillfredsställd hävdar informant 1. Informant 2 medger att många ungdomar som söker sig till vit maktrörelser upplever att de ”bra” sakerna i deras liv har fallerat och därför söker de uppnå en tillhörighet och en identitet, vilket vit maktrörelsen i denna stund kan erbjuda. Väl i organisationen finner unga att det blir någon som möts av respekt, utanförskapet och att saker och ting saknas, ersätts enligt informanterna med en etikett som inrymmer allt de som tidigare uppfattats som ett tomrum. Miljön upplevs av informanterna som manipulativ och påverkar de ungas

känslor, inte minst genom musiken. De flesta av informanterna hävdar att musiken gör en glad och skapar ett rus i kroppen, men att själva texten inte har någon betydelse menar de. Främst rekryteras individer i ung ålder och lättast är det att rekrytera de som befinner sig i ett ”sökande-stadie” och besitter erfarenheter som kan benämnas med utanförskap, otrygghet samt identitetssträvande, enas informanterna. Informant 3 hävdar att dessa är även vilka vit makt vill ha i sin rörelse, då rörelsen går ut på att få makt och kontroll över andra genom våld och hot; ”då är det lättare att få med sig ungdomar som är i ett sökande-stadie” säger informant 1.

De flesta informanterna hävdar dock som tidigare nämnts, att en individ som lever under så kallade trygga omständigheter, vad gäller familj, fritidsintressen som sport, tryggt socialt nätverk samt någorlunda bra betyg i skolan, är svårare att rekrytera. De hävdar att de då ej är i behov av att fylla ett tomrum eller söka en identitet. Informant 1 påtalade hur häftigt det var när det blev upplopp och polisen kom till platsen, ”vi va så viktiga att till och med polisen kom!”. Informant 3 tillhörde en annan rörelse som inte hade densamme makt över andra som vit maktanhängare hade till en början. Dennes punkidentitet ersattes allt eftersom med vit maktattribut såsom bombarjacka, stålhetteskor, rakat huvud samt symboler av nazistisk karaktär. Detta förstärkte identiteten av att vara någon med makt och kontroll, menar informanten. ”Så det är såklart att man valde vit makt för att få mer kontroll över andra” säger informant 3. Denne förklarar att tre stycken vit maktmedlemmar kontrollerade ett hundratal punkare, sådan respekt erhöll vit maktanhängare.

Drivkraften till att vilja bli någon och bli sedd ser vi vara en annan orsak till att vilja söka sig till vit makt. Olika faktorer och incitament driver unga att finna tillhörighet och gemenskap. Det blir således mycket lättare att rekrytera ungdomar som behöver trygghet, dem som känner sig utanför det ”normala”, och folk som anser sig själva blivit kränkta eller liknande någon gång. Vidare är ett viktigt attribut till att söka medlemskap i rörelser, att ungdomarna som söker sig dit har den drivkraft som behövs för att leva ett liv fyllt med till exempel vardaglig ilska och avsaknad av tillhörighet. Vi ser att en viktig del av rekryteringsprocessen är den identitet som organisationen kan tilldela den sökande. Genom propaganda och lovord, manipuleras ungdomar till att söka medlemskap i nazist organisationer. Vem som rekryteras är individuellt, allt har att göra med vilken slags person du är, och om du vill ha bekvämlighet i din tillvaro. Med bekvämlighet menas att rörelsen erbjuder individen ett svartvitt tänkande, att ”såhär och såhär ska du agera punkt slut”. Till detta kan också adderas tanken som individen får av att vara den utvalde att föra en kamp mot de andra. Du får, genom våld och hot, en identitet som har makt.

Livet i en avvikande rörelse innebär att individerna får helt nya agendor med regler att anpassa sig till, och grupperna följer endast gruppens riktlinjer och lever sina liv utifrån sitt förespråkande, vare sig det kan vara politiska ideologier eller rent avsky mot samhällliga ordningar. De som inte längre anses tillhöra den sociala normen kan benämnas *outsiders* (Becker 1997), och det innebär då att individerna eller grupperna lämnas utanför den samhällliga gemenskapen eftersom deras avvikande beteende inte anses godtagbart. Vi kan här tala om en ömsesidig misstro mellan samhället och de benämnda outsiders. Då de avvikande grupperna inte följer statliga riktlinjer stängs deras dörr in till det sociala rummet, och om de brutit mot rådande sociala regler stängs avvikarna ute från gemenskapen. Likaså resulterar detta utanförskap i att outsiders mer och mer tar avstånd från normerna och samhället i stort (Becker 1997). Väl inne i en organisation, släpper individen sitt tidigare utanförskap och upplever att de blir någon. Vilket kan härledas till Becker (1997) som menade att väl inne i en gemenskap ses individen inte längre som annorlunda, utan stöter ifrån sig detta på andra. Liksom hur Becker (1997) beskrev om hur de som konsumerade marijuana försvarade sin avvikelse och hävdade att andra droger var mycket farliga, därmed upplever individen inte sitt utanförskap längre. Likaså kan vi se att unga som rekryteras in i vit makt strävar efter att vara någon och upprätthålla en identitet, och med detta ser andra som ej tillhör vit makt som farlig. Inte minst om de stöter ifrån sitt avvikande beteende och hävdar att ZOG är alla andra.

Att lämna de ramar som en individ tidigare befunnit sig inom och ge sig hän till en rörelse som vit makt, inte minst en organisation, gör att individen nu intar en ny roll. En roll som ofta kan tänka befinna sig mitt på scenen om vi här tar del av Goffmans (2004) dramaturgiska perspektiv. Det krävs dels att individen distanserar sig och håller publiken på avstånd för att kunna kontrollera den. Vilket vi ser utifrån resultatet, att de går in i en organisation och lämnar det anda (normen). Här skall individen inte enbart upprätthålla sin roll inför den så kallade normen, utan även inom organisationen. Goffman (2004) kallar detta mystifikationstillstånd, och exemplifierar detta med relationen mellan anhängare och ledare. Det som sker är att individen döljer sina svaga sidor eller sitt egentliga jag med en mystifikation, detta görs för att hålla andra på avstånd och får utrymme att skydda sina egna eller hota andra (Goffman 2004). Här menar vi att individen upprätthåller sin identitet gentemot andra som inte tillhör organisationen, medan denne inom organisationen har antaganden att fylla, såsom lojalitet och upprätthållandet av de inom organisationen uppsatta normer och regler. I och med att ungdomen går med som anhängare till en vit maktorganisation, förväntas det även att denne intar rollen såsom den även förväntas vara, hotfull, aggressiv och maktfull. Det är så människor i det normaliserade samhället ser på vit makt och därmed kan det även bidra till rollupprättandet av denna förväntade roll. Vi hävdar dock inte att det är samhällets fel att unga söker sig till vit makt, snarare menar vi utifrån våra analysverktyg, att det kan ha en bidragande effekt. Inte minst när vi samtidigt föraktar en miljö som vit

makt som maktfull och aggressiv, vilket vi ser stigmatiserar fenomenet. Resultatet från studien som genomfördes av Jokinen & Rejgård (2009) kan bekräftas till viss del, att vit maktorganisationer söker yngre medlemmar av syftet att nå makt och kontroll för att växa som rörelse. Dock är vit makt mer av den karaktär som rekryterar på ett mer öppet sätt än i Jokinen & Rejgård (2009) exempelvis i skolor och på demonstrationer.

6.2 Upprätthållandet av vi och dom

Förakt mot skolan och vuxenvärlden, utanförskap samt sökandet efter en maktfull identitet har varit några faktorer som tenderat till att unga söker sig till vit makt. Hatet som ungdomarna känner, är till deras fördel då de skall bedriva kamp mot de vuxna och samhället. Det tar sig vidare i uttryck i aggressivt beteende, vilket i många fall kännetecknar vit maktmiljön. Vårt material visar hur denna miljö upprätthålls samt hur rörelsen skapar barriärer mellan dem och de andra. Detta förklarar vi med att, som ovan, dela upp detta i temat revolt samt vi och dom.

6.2.1 Revolt

Informanternas erfarenheter som unga och rekryterade till vit makt, menar att ungdomar som är nyinkomna i rörelsen ofta är skygga till sin personlighet, men med tidens fortlöpande blir dessa ungdomar mer och mer självsäkra. De drar sig inte för att hävda sin nyvunna identitet, både mot organisationen, samt mot resten av världen. De upplever att det bildats en slutenhet i deras tankesätt, där den viktigaste strävan är rörelsen eller organisationens normer. Väl i organisationen upplever de den ”sanna” normen, det vill säga, man är representant för de svenska normerna, där den vita rasens överlevnad och framgång är den enda viktiga. ”Och alla som inte sympatiserar med oss kan tillhöra ZOG och sympatiserar med judarna som vill utplåna den ariska rasen” (ZOG: Zionist Occupation Government), berättar informant 2. Denne menar att de som inte delar åsikterna som präglas av vit makt är således sympatisörer med ZOG och vill utplåna den ariska rasen. Informanten förtydligade och sade att det inte spelade någon roll om man var arisk eller inte, delade du inte uppfattningen så var du inget värd och kunde tillhöra ZOG.

Lagar som är konstituerade av samhället över lag är ej värda att följa, utan vissa lagar eftersträvas, medan många utesluts inom vit makt rörelsen. Informanterna anger att det inte bara är den ariska rasen som skall bevaras, utan de som inte sympatiserar med dem, skall heller inte få göra sig hörd.

Informanterna beskriver med enad ton hur de skall bekämpa folket och hämnas på systemet som svikit dem och satt dem i en utanför position. ”Bosnierna som kom till stan fick ju snygga kläder, men vi fick ingenting och morsan hade ju inga pengar” säger informant 3. Denne upprepar även här hatet mot

socialen och skolan och ville med sin makt göra revolt. Vissa informanter använde även vapen för att öka makten och kontrollen över människor, framförallt när de inte var i gemenskapen. Detta för att de ständigt skulle kunna hävda sig. Informanterna påtalar upprepande gånger föraktet mot de vuxna, skolan och andra myndigheter och hur de genom vit makt ville göra revolt och ta över.

Syftet att sprida propagandan var ej av politisk karaktär, utan för att värva medlemmar och öka vit maktmedvetandet hos unga. Informanterna berättar att de ville göra revolt med olika tänkbara medel, såsom slagord och flyers för att få igång medborgarna och söka plantera inte enbart xenofobi utan även förakt mot andra icke vit maktanhängare. Allt för att ge igen och hämnas. Frustrationen som uppstår hos dessa vit maktanhängare leder till att de till slut inte ser andra utvägar än att ta till våld. Rasistiska våldsbrott är väl kända för att uttryckas i drastiska former, exempel på våldsbrott som informanterna själva berättat om, är misshandel av invandrare och betydligt grövre brott mot icke-ariere. Exempelvis berättar en informant att han själv blev avskräckt från livet i vit maktmiljön, när han kom i kontakt med en annan nynazist vars syfte med medlemskap i vit maktrörelsen var att ”skjuta ner alla som inte var vita, de skulle alla dö!”. Hatet som informanterna gick runt med var jobbigt att leva med, men trots det visste de inget mer än att ta till våld då de kände att saker och ting blev för tuffa att ta itu med. Våldsbrotten som ungdomar inom vit maktrörelser begick var ett tydligt sätt att markera för bland annat vuxenvärlden, om att de var missnöjda med deras sätt att mer eller mindre strunta blankt i vad dessa ungdomar egentligen gick igenom. Detta konstaterade våra informanter, och våldet var direkt riktat som revolt mot alla vuxna auktoriteter.

Anhängare till nazistiska rörelser har problem med samhället och dess demokratiska riktlinjer, detta främst för att samhället och dess institutioner anses vara befläckade med ZOG tänkande medger informant 2. Detta innebär att samhället i princip inte kan ge ungdomen i en nazistisk rörelse det denne önskar, då de arbetar för två helt skilda saker. Exempelvis kan inte lärare i skolan hjälpa dessa ungdomar, främst för att de inte vet hur de ska tillmötesgå dem, hävdar en av informanterna. Det beteende och åsikter som ungdomen visar upp blir starkt förbjudna av skolan, vilket gör att ungdomen får en känsla av att skolan och läraren är dennes fiende menar informant 4. Ungdomarna spär då på sina konspiratoriska tankar om att läraren är en del av ZOG och därför är emot dem. Informant 3 ger exempel på att lärarna förlorat makten över de unga och kan inte längre inta den auktoritära vuxenrollen för ungdomen. ”Då träder nazistledaren in och tar den rollen genom att ge ungdomen det stöd som behövs”, replikerar informanten. Samhällets övriga institutioner är likaså nazisternas fiender, då de klassificerar nazister som avvikare och ställer dem utanför samhället genom att förbjuda deras livsstilar.

Motståndet resulterar i att medlemmarna antingen blir avskräckta från framtida repressalier, eller att motståndet de stöter på bara uppmuntrar dem till att hävda sin identitet och beteendet.

Individen formas av naziströrelsen vilket vi kan se resulterar i ett avståndstagande från samhället, de anser sig inte driva samma kamp som den inom vit makt. Om individen som sökt sig till en organisation som vit makt och inträtt som en blygsam och osäker person, hjälper organisationen denne att finna det självförtroende som individen saknat, för att revoltera. Detta genom att få denne att känna sig stark i sin åsikt, men även att gemenskapen har ett sådant värde. Tillsammans skapar de makt och kontroll, vilket leder till att den skygga individen intar en annan roll, en roll som förväntas av de andra i teamet. Vilket kan förklaras utifrån Goffmans dramaturgiska perspektiv (Goffman 2004). Och det är just sådana processer menar Goffman som ofta handlar om makt, där organisationen fungerar som ett team och har en sådan makt över sina nyblivna medlemmar och påverkar dem genom att erbjuda något visst, i detta fall är det vad vi utläst från resultatet, tillhörighet, gemenskap och en förväntad identitet. Identiteten är förväntad, både från medlemmarna i organisationen, men beteendet från identiteten förväntas även således från resterande, det vi kallar normen, eller de andra (Goffman 2004).

En slags dikotomi uppstår mellan subkulturen och samhället menar även Ahrne (2007), där staten ses som ”dom andra” som inte är som vi, och där dom andra alltid kommer att stå i opposition till subkulturen. Det centrala i både Goffman (1990) och Beckers (1997) teser är utanförskapet från samhället, som alltid uppstår då individer väljer att inte följa de allmänt rådande lagar (Goffman 1990 & Becker 1997). Trots att Ahrne (2007) resonerar på liknande sätt som föregående författare, menar han istället att det inte är personerna i utanförskap som ser sig själva som utomstående, utan att det snarare är de *stigmatiserade* eller *outsidern* så att säga, som ser sig själva som det normala och alla andra som utanförstående. En informant uttryckte; ”Varför skulle vi ända på oss, det var ju invandrarna det var fel på”. Enligt informanterna upplever ungdomar som söker sig till vit maktrörelser, att de blivit kränkta och åsidosatta från allmänheten, just det bidrar till att de söker sig till en gemenskap. Det är i nazistorganisationen som dessa ungdomar känner tryggheten med att finnas till, och trots att informanterna menar att rekrytering till en subkultur innebär att byta ut sitt utanförskap mot ett annat utanförskap, så resonerar ungdomar inte likadant. Trots den outsider/stigmatiserade position de befinner sig i, så har ungdomarna inga problem med att stå utanför en gemenskap. Detta för att de nu står i ett utanförskap tillsammans med andra övriga vit maktmedlemmar. Benämner vi personer som stigmatiserade eller outsiders, kan vi försäkra oss om individen avvikelser, genom att titta på personernas sociala nätverk (Becker 1997).

Som tidigare nämnt i data resultatet, tycker ungdomarna att samhället rent sagt struntat i dem, och bara vänt dem ryggen. Samhället möjliggör därmed inte att det ska finnas förtroende för den, främst då högerextremistiska ideologier har uppfattningen av att det är ZOG som styr samhället. Fientligheten som ungdomarna känner beror kort och gott på att nynazisten ser sin tillvaro ockuperas av fienden vars främsta uppgift är att förtrycka nynazistens frihet. Detta ger grund i nynazistens rättfärdigande av våldsbrott (Lodenus 2000). Det främlingsfientliga tänket som är grundläggande inom vit maktrörelser, anser vi fungerar som ett verktyg för gemenskap med likasinnade. Främlingsfientligheten har vi upptäckt är ett sätt för ungdomarna att kunna uttrycka sig i en miljö där dessa beteenden är accepterade. Ahrnes termer som *Community* och *Community spirit* passar in utmärkt i detta sammanhang och kan onekligen föras till våra argument. Inom dessa miljöer är det viktigast för medborgare att bilda enheter för interaktionsmöten mellan medborgarna. Samhällsandan bidrar med enighet bland medlemmarna inom dessa sektioner, och inom vit maktrörelser är den delade andan och de delade högerextremistiska fundamenten, det som gör att deras enhet kan fortskrida (Ahrne 2007).

Extremistiska rörelser vill inte vara en del av samhället som är styrd av konspiratoriska institutioner ledda av ZOG, därför behöver man inte vara en del av det som ändå sviker en och som inte ställer upp för en. Samhället går i konflikt med stigmatiserade (nazister i detta fall) för att få kontroll över situationen, men resultatet blir inte riktigt så bra. Det slutar mest sannolikt i mer våld eller motsättningar mellan de två grupperna, samhället kontra vit makt. Det är i vissa fall påtagligt att vi vänder andra kinden åt individer som behöver hjälp, detta menar också Goffman, då han anser att samhället tydligt visar utomstående att de är annorlunda oss. Vi är väldigt tydliga med att markera att vi tar avstånd ifrån dessa gruppers avvikande beteenden och att vi inte vill beblandas med dem. Denna diskriminering ger oss ett slags självförtroende för att anse de stigmatiserade som underlägsna oss, då vi uppfattar oss som exemplariska medborgare (Goffman 1990).

Anledningen till det destruktiva beteendet kan botten i hur individerna väljer att handskas med sina inneboende känslor. Individer som upplevs vara destruktiv har oftast överskott på känslor, och överskottet formar ångest hos individerna. Vi får utifrån dataresultatet en bild av att hopträngda individer, ser utåtagerande som en räddning. Det är mycket lättare att uttrycka sin ilska och kanske uttrycka sig genom avvikande beteende (i form av till exempel våld) än att prata med någon och på så sätt visa sig svag. Lodenus & Wikström (2000) talar om att våldet är ett centralt verktyg inom vit maktrörelser för att framföra sina främlingsfientliga åsikter. Olaga hot, ofredande och misshandel är ett få av brotten som begås, och potentiella offer för dessa våldsbrott är invandrare, judar och homosexuella. Dock menar Lodenus & Wikström (2000) att våldsbrotten allt mer börjat avta i

modernare vit makthistoria, detta främst för att nazismen vill ändra bilden som finns om dem som kriminella (Lodén 2000). Politiska partier av nationalistisk karaktär, har satt upp regler för demonstrationer som vit maktorganisationer utför, detta för att de inte skall urarta.

Samtliga informanter är som vi nu sett eniga att makten och kontrollen är det huvudsakliga syftet med att vara medlem i vit makt. Denna drivkraft tolkar vi, därmed gå före den politiska ideologin för unga medlemmar. Den politiska propagandan fyller även här ett syfte, genom slagord och höga massiva röster fylls individen i en grupp av känslor som heter makt, hat och kontroll. Detta är ett enkelt, men ett manipulativt sätt att få unga att etablera sig inom rörelsen. Ofta saknas kunskap om ordens innebörd mer än att den ger en upphetsande känsla.

Således är handlingar som att dela ut flyers, skrika slagord, hålla tal, bära symboler på kläder, bara ett sätt för medlemmarna att få kontroll över sin omgivning. En större omgivning kan på så sätt kontrolleras av ett fåtal vit maktanhängare, genom yttre attribut, aggressivt uppförande samt retorisk propaganda. Symbolerna sätter skräck i andra.

6.2.2 Vi och dom

Motståndet från individer utanför vit makt ger anhängarna ännu mer energi att ta till större pretentioner för att nå en maktstatus och samtidigt förstärka sin gemenskap inom rörelsen. Vapen används i vissa fall för att känna sig vara en del av ett broderskap, där alla vet vad som krävs för att nå sitt mål. Informant 1 delar med sig av sina erfarenheter och berättar att känslan att stå och ”heila” (en nazisthälsning), gav honom en känsla av makt och tillhörighet samt att han upplevde känslan som enorm; ”Vem fan är inte rädd för en galen nazist!!”.

Istället för att ungdomarna visar att de är ledsna och sårbara, berättar informanterna, så väljer de att istället förvandla de känslorna mot hat och ilska; ”Det är lättare att spöa på en invandrare, än att tänka ut varför man egentligen är så förbannad”, menade informant 1. Då det inom denna umgängeskret ses som en svaghet att visa sig sårbar, letar ungdomar efter sätt att förvandla sina primära känslor till mer accepterade känslor. I detta fall menar informant 2 att blir det de sekundära känslorna som uttrycks. Dessa visar istället hat, ilska och våldsamhet. Med andra ord blir det möjligt för destruktiva individer att utagera, eftersom de hittar ett sätt där de kan byta ut de obekväma känslorna mot de bekväma känslorna. Anledningen till att destruktiva ungdomar har en fientlig inställning till allt vad som inryms i statliga myndigheter, menar informanterna är för att dessa ungdomar aldrig innan fått hjälpen de behövt då de exempelvis blev mobbade i skolan, eller när de upplevde hemmavåld. Informant 3 sade; ”Hur skulle läraren hjälpa mig, han visste inget om hur fan jag mådde, han va till och med emot mina åsikter”. Inne i organisationen intas en identitet som anses stötande och som allmänheten distanserar sig ifrån, vilket

bara bekräftar ungdomens bild av samhället, som avståndstagande och som en institution som inte bryr sig om individers utsatthet. Alla känslor som byggts upp genom åren omvandlas till ångest, och denna ångest släpper man inte ut eftersom det då anses vara ett tecken på svaghet menar en av informanterna. ”Man stänger därför känslorna inne och låtsas att man är stark och farlig istället”, säger informant 1. Informanterna menar att nästan alla inom en organisation eller i vit maktrörelsen har hamnat utanför, både i skola och i den normativa vardagen. Tryggheten inom organisationen stärks och upplevelsen av att vara ensam förtvinar sakta bort. Tillsammans skapade de tydliga gränsdragningar säger samtliga informanter, mellan dem inom rörelsen samt mellan de som står utanför. De flesta Informanterna menar att de inte främst är mellan de olika ”raserna” utan mellan nazisterna och alla de andra.

Gränsdragningarna görs med hotfulla medel samt aggressivt beteende, vidare är hjälpfulla verktyg symboler och beteendet vilka tydliggör för resterande människor deras ståndpunkt samt markera vilka de är. En av informanterna sa att det kunde uppstå problem då denne hävdade att det endast var tio procent av nazisterna som var tjejer och därmed räckte nazistjeferna till alla. Då valde man de som stod utanför, detta var inte alltid populärt bland den resterande gruppen. Helst skulle vit maktfolket inte beblanda sig med icke vit makt folk. Den handlade hela tiden om kampen att framstå som hotfulla och respektingivande menar informanterna, som samtidigt menar att gruppen bestod av trasiga ungdomar.

Istället för att visa svaghet hittade unga andra sätt på vilka man kunde få utlopp för ångesten. Det lättaste var att antingen börja förtära droger eller att skada sig själv och utveckla självdestruktiva beteenden bekräftar informant 1; ”Skadar du dig själv behöver du inte längre känna ångest för att ilska och skadan som orsakats, utbyter känslor”. Självskadebeteende ersätter ångest, ångest kan därmed tas bort genom att skada bort den menar informanten. Genom att skada sig ansåg informanten att de mer tydligt lade upp barriären mellan ”vi” som är självdestruktiva, och ”dom” som lever ett så pass perfekt liv att de inte behöver skada sig. Inom vit makt kom denna ångest ut genom det aggressiva beteendet och slagsmål, sade informant 1. En av informanterna hävdade även att det är snarlika normer inom vit makt som andra kulturer eller samhällen och åsyftar till att macho-attityd återfinns överallt. Överallt försöker människor visa vem som bestämmer och vem som är starkast. ”Tuppen i hönshuset ska alltid visa sig”. Medan andra informanter är tydliga med att påpeka att det råder hierarkiska normer av ”ge och ta-mentalitet” inom vit makt. De känslor som dämpas genom yttre våld utvecklar i sin tur ångest, ångesten dämpas genom att det aggressiva beteendet förvärras menar informant 2. Denna cirkel av känslor som dämpas av hot och våld, kan vara svår att ta sig ur bekräftar informant 2.

Att vit maktmiljöer har normer som inte delar de samhälleliga är ett faktum kan vi konstatera efter att ha intervjuat före detta vit maktanhängare. Goffman (1990) skulle mena att annorlunda normer är högst

påtagliga inom stigmatiserade grupper. När individerna identifierar sig med sin stigmatiserade position i samhället, går de i vissa fall till överdrift för att hävda sin stigmatiserade identitet. Underlägsenheten som stigmatiserade grupper känner, bidrar till att det blir viktigare för gruppen att följa egna normer (Goffman 1990). Normerna som styr rörelsen är att aldrig visa sina obekväma känslor, utan att de ska bytas ut mot bekväma känslor. Det är inte acceptabelt att dela med sig till okända med insider information, utan det som förespråkas ska ingå i en sluten gemenskap, denna slutna gemenskap byggs upp av osynliga barriärer, men delas både nationellt samt internationellt. På samma sätt menar Becker att en outsidergrupp kommer att stänga ute alla som inte tillhör ”avvikelsegruppen” (Becker 1997).

All förgrening med vit maktrörelser är ej destruktivt, beteendet är viktigt, men dock förespråkas ett destruktivt beteende för att hävda sin makt och kontroll. När individerna är själva är upplevelsen liten på insidan trots att de visar sig stora på utsidan. Unga saknar ofta makt eftersom de inte vågar brösta upp sig på snarligt sätt, som när de går i gäng. Utfallet blir att det inte finns någon makt eller kontroll att ta från någon. Därmed blir vapen ett viktigt attribut att tillhandahålla för unga, när de ej befinner sig inom den slutna kretsen. Vit maktorganisationer har kunnat sprida sitt budskap genom otaliga sätt, bland annat har propagandautdelning, internet forum och vit maktmusiken varit essentiella för organisationernas utbredning. Användning av symbolerna har ett syfte, nämligen att det skall vara lättillgängligt att utåt visa vilken ideologi man tillhör. Mest inflytelserikt är försäljningen av vit maktmusik, där Sverige sägs stå för den största distributionen i historien (Lodenius & Wiklund 2000). Symbolerna finns alltid där för att markera dess ståndpunkt, och på samma sätt får vi genom dem reda på information om individer, organisationer och så vidare genom att betrakta symboler (Goffman 1990).

Som våra informanter redogjort uttrycks symboler inom nazistiska rörelser i form av speciella kläder (vanligtvis bombarjacka och skor med stålhetta), rakat huvud, tatueringar med nazistiska eller ursvenska tecken samt t-shirts med nationalistiska tryck. Dessa bärs upp med stolthet då de representerar den sanna svenska kulturen, så som nazister ser på det och symbolerna används också som ett sätt att provocera fram kommentarer från allmänheten. Goffman menar precis som våra informanter att symboler bestyrker individernas identitet, och vidare att den information vi får om individen genom att titta på vilka symboler denne bär, kan visa individens önskan att tillhöra en viss grupp (Goffman 1990). I vårt fall stämmer resonemanget in, på sättet att rekryterade ungdomars största önskan är att visa både för allmänheten men även för gruppens medlemmar att de stolt vill associeras med vit maktrörelsen, därpå de bär kläderna och tatueringarna. Dessa tecken kan i vissa fall komma att benämnas som status symboler, där det med detta menas att människor vill representera något ärofyllt och att de därför klär sig i olika symboler (Goffman 1990).

Syftet är att uppnå en känsla av makt och kontroll genom att sprida rädsla och på så sätt få respekt. De flesta informanterna är eniga om att detta kännetecknas av dåligt självförtroende som resulterar i att vilja ha kontroll genom att utagera våld, hat, kränkning, men också genom att visa nazistiska symboler via klädsel samt tatueringar. Det är främst yttre attribut som ”de andra” möter och dessa symboler fungerar som en sköld för individen att gömma sig bakom. De yttre attributen inger en känsla av respekt, då det förväntas att en individ med denna typ av attribut är aggressiv. Utan dess symbolism saknar individen status och kan därmed ej legitimeras av gruppen, vit makt. Då kan ”de andra” inte tillkännage den unges status och därmed förlorar den sin pondus (Goffman 2004). Goffmans konfiguration om team framför och bakom scen kan även användas flitigt för att förklara detta fenomen. I gemenskapen (Teamet) har den unga rekryterade individen en förväntad roll att uppleva till (Goffman 2004). Om en ung individ blir utsatt för kränkning, våldsbrott, hot etcetera så blir denne ägd av den utagerande. Den kränkta individen intar då en underlägsen position och blir därmed ”ägd” av den utåtagerade, vilket är meningen med hans aktion; just att han ska plantera så mycket rädsla i den andra som möjligt. När väl rädslan satt in, så innebär detta att utåtageraren vunnit kontroll/makt över situationen samt över den andra individen. Detta för att tydliggöra gränsen mellan vit makt och andra. Genom att framkalla en känsla hos en annan så får den andre makt/kontroll och det är det viktigaste för den utagerade samt det viktigaste incitamentet inom vit makt enligt samtliga informanter. Därav meningen med att även sprida politisk propaganda vid offentliga händelser, i syftet att vinna makt.

Vem söker sig till vit makt och vem rekryteras, vad har gemenskapen för betydelse, identitetssökande, revolt och vi och dom. Ja, dessa är de teman vi kommit fram till under denna studies gång, som vi analyserat utifrån valda teoretiker. Vad vi kan utläsa är att det är flera olika faktorer som spelar in hos en ung som väljer att dra sig till vit makt eller som rekryteras. För att vilja dra sig till vit makt handlar det mycket om hämnd hos individen eller strävan efter en identitet. Besvikelsen på samhälleliga institutioner är även en bidragande faktor till att en unga släpper taget och hamnar i händerna i en rörelse som vit makt. Utanförskap och stigmatisering stärker gemenskapen inom organisationen och stärker därmed barriärer mellan dem och de andra. Detta resultat bekräftas även av Edvardsen & Olsen (2006) där sökandet efter gemenskap, tillhörighet och identitet var bidragande faktorer som får en ung individ att hamna i en gänggemenskap och därmed stärka gruppen genom att förakta de som inte tillhör den.

7. Sammanfattande diskussion

Varför unga söker sig till vit makt handlar ofta om någon form av besvikelse på vuxenvärlden som föräldrar, förebilder, skolan, exempelvis lärare och elever eller utanförskap. Utanförskapet ersätts med ett annat utanförskap och skapar en stark gemenskap, vilket rekryterade tidigare saknat. De flesta har på något sätt hamnat i en situation där de behöver stöd och vänder sig då i ovanstående fall, till vit makt. Organisationen erbjuder gemenskap, trygghet och ett nätverk av människor som har makt genom olika attribut, exempelvis vapen eller ett maktfullt rykte. Detaljer som kläder och musik, planterar en rädsla hos andra och en individ som tidigare upplevt utanförskap eller besvikelse, intar en ny roll och omvandlar sin besvikelse till hat och förakt.

Vit makt organisationer lockar unga genom flygblad, demonstrationer och internetforum. Informationen som når individen är okomplicerad och manipulativ. Organisationer erbjuder ett socialt umgänge i en miljö där alla medlemmar ses som bröder, vilket lockar unga som upplever sig vara i ett utanförskap.

Rörelsen upprätthålls eftersom organisationer ständigt söker nya unga ungdomar till att sprida och upprätta hålla syftet, att stärka vi och dom-tänkandet. Unga som rekryteras, hoppar dock vanligtvis av efter tjugo års åldern, ett fåtal tar sig ur helt, medan de flesta ersätter vit makt med annan rörelse exempelvis Mc-gäng, religiösa sekter eller annan gängkultur. Det är även några som vi sett, som engagerar sig politiskt, detta är dock inte vanligt bland de yngre.

Det intressanta att diskutera är transformeringen som individer genomgår efter inträdandet i vit maktmiljön. Det vi menar är att ungdomar som sökt sig till denna subkultur många gånger letar efter en identitet, väl inne i rörelsen tenderar ungdomarna att bli mer självsäkra och utåtriktade när de hittat sin nyvunna identitet. Vad vi funderat på är vad som ligger bakom individernas personlighetsförändring och varför förvandlas skyggheten hos ungdomarna till självsäkerhet? För att träda in i en subkultur förväntas individerna inta den identitet som gruppen har, ungdomen måste gå in en roll för att bli accepterad. När de anammat rollen känner individen ett behov av att hävda sin nya identitet, och beteendet de presenterar, begränsas inte. Det dramaturgiska perspektivet hjälper oss att förstå omvandlingen som ungdomarna genomgår, då perspektivet förklarar att medlemmar inom sociala grupper förväntas inta roller, vare sig de blir ledare eller följare. På samma sätt förväntas ungdomar som går med i vit maktrörelsen gå in i en roll, för att utgöra en del i gemenskapen. Ungdomen förväntas i sin roll vara beredd på att föra en kamp mot motståndaren och medlen som används till detta utmynnars oftast i våldshandlingar. Press uppstår mot ungdomen till att fylla ut sin roll, och resulterar många gånger i att ungdomen anammar det våldsamma beteendet för att lyckas nå upp till rörelsens förväntningar. Vit

maktanhängare kan däri betraktas som avvikaren, då denne urskiljer sig från medborgaren som betar sig regelrätt.

Dock är det värt att diskutera fenomenet utifrån ett omvänt perspektiv. Samhällets negligering av utsatta individer bidrar till att bland annat ungdomar söker sig till subkulturella rörelser, menade informanterna. Det var ett resultat av att samhället inte erbjöd ungdomar den trygghet de behövde. Som tidigare diskuterats, resulterar medlemskap i grupper utanförskap. Dock är det värt att diskutera vem som egentligen kan anses utanförstående. I vår studie kan vi benämna högerextremisterna som outsiders. Dock föreligger faktumet att vi kan vända på resonemanget här. Inom nazistiska rörelser, ser nazisterna sig själva som normen och invandrare som avvikarna (Innan har de upplevt sig själva som avvikare från normen och hyst aggressioner mot detta resonemang). Vit makttänkandet begär att främlingar skall hållas utanför samhällets gemenskap, där icke-ariar inte hör hemma i samhället (Liksom normen ser på unga nazistanhängare). I detta fall hamnar de som inte legitimeras som arisk, i definitionen av den stigmatiserade gruppen, utanför det ”accepterade”. Det blir av kuriosa att se på rådande konstellationer, istället för att betrakta en subkultur, så som naziströrelsen som avvikande. Detta skulle vara en intressant vinkel att fortsätta denna forskning på.

Studier om vit makt är relativt sparsmakad, dock har det forskats om rekrytering till subkulturer och vilka faktorer som bidrar till att ungdomar söker sig till subkulturer. Ett intressant ämne att studera vidare om, vore även att inrikta sig mer på själva beteendet, med detta menar vi att studera utifrån ett psykologiskt eller etnologiskt. En framtida studie kring hur skolor arbetar med unga med ett avvikande beteende eller unga som befinner sig i ett utanförskap skulle kunna bidra med mycket. Fenomen växer, inte enbart inom vit makt, utan att det föreligger problem med unga och utanförskap. Vidare kan det vara intressant att gå vidare på denna linje och genomföra en större, mer omfattande studie kring fenomenet – och varför inte då inkludera skola, hem och exempelvis fritidsintressen. Efter denna resa av forskning och uppsatsskrivande vill vi passa på att ta fasta på vad vi har upplevt. Vi har suttit öga mot öga med individer som skadat andra i rent förakt, som idag ångrar sig bittert. Vad samtliga påtalar är den besvikelse gentemot samhällsbyråkratiska antaganden, att stänga ute vissa människor och inkludera andra. De flesta av våra informanter har hyst vrede mot vuxenvärlden, skolan, och andra auktoriteter, vilket vi kan se tendenser i andra subkulturer. Kan det vara möjligt att se och dra nytta av de enastående författare, som Goffman och Becker, och medvetengöra samhälleliga institutioner? Ett tillrättavisande från exempelvis en lärare kan likväl vara en drivkraft för en ung som befinner sig i ett destruktivt utanförskap, att vilja hämnas i form av revolt. Detta är något som präglar skola, hem och fritidsintressen idag och kan, som vi sett, resultera i ett destruktivt beteende. Vi förespråkar inte att etsa detta fenomen, men vi kan, med denna studie, förhoppningsvis lyfta ett medvetande till en högre grad. Fokus på unga är

av relevans, oavsett dess åsikter, etnicitet, kön eller hemförhållande. Ibland kan ett förenat samtal eller en varm kram ge mer än att välja hämndens väg. Slutligen vill vi, avsluta med ett citat från vår tredje informant:

”Jag förväntades kliva in i en roll, tillsagd. Fast det var statens misslyckande att valmöjligheten ens fanns i ett så rikt land som Sverige, att välja vit makt”

Referenser

Ahrne, Göran (2007). *Att se samhället*. 1. uppl. Malmö: Liber

Becker, H.S. (1997): *Outsiders: Studies in the Sociology of Deviance*. New York: Free Press.

BRÅ rapport 2007:17

http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=Hatbrott%202006.pdf&url=/dynamaster/file_archive/070628/e2e092219bcfcb377a4ea056da25cf03/hatbrott%255flgupplst070626.pdf

BRÅ rapport 2010:13:

http://www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=2010_13_Hatbrott_teknisk_rapport.pdf&url=/dynamaster/file_archive/100630/734fd7970e714c3e822abdab8d67e48e/2010%255f13%255fHatbrott%255fteknisk%255frapport.pdf

Boyatzis, Richard E. (1998). *Transforming qualitative information: thematic analysis and code development*. London: SAGE

Edwardsen, Susanna & Olsen, Jeanette (2006). *Kriminella ungdomsgäng: - en studie om grupptillhörighet, gängkriminalitet och professionellas insatser*. Växjö universitet, Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap, Institutionen för pedagogik.

Esaiasson, Peter (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Exit: www.fryshuset.se/exit

EXIT Vägen Ut (2009)/Londenius (2000)

Fielding, Nigel. (1981) *The National Front*. London: Routledge & Kegan Paul,

Giddens, Anthony & Griffiths, Simon (2007). *Sociologi*. 4 omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur

Goffman, Erving (1990). *Stigma: notes on the management of spoiled identity*. [New ed.] Harmondsworth: Penguin Books

Goffman, Erving (2004). *Jaget och maskerna: en studie i vardagslivets dramatik*. 4. uppl. Stockholm: Norstedts akademiska förlag

Jokinen Minna & Rejgård Josefin (2009) ”Känner man nån som känner nån så...” - en kvalitativ studie om rekrytering till kriminella gäng. Göteborgs universitet.

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Layder, Derek (1998). *Sociological practice: linking theory and social research*. London: SAGE

Lodenus, Anna-Lena & Wikström, Per. (1998) *Vit makt och blågula drömmar – Rasism och nazism i dagens Sverige*. Borås: Bokförlaget natur och kultur.

Lodenus, Anna-Lena & Wikström, Per (2000). *Nazist, rasist eller bara patriot?: en bok om den rasistiska ungdomskulturen och främlingsfientligt orienterad brottslighet*. Stockholm: Rikspolisstyrelsen.

Nordisk ungdom (internet) www.nordiskungdom.nu

Sverige mot rasism (internet) www.sverigemotrasism.se

Bilaga 1

TEMAN: Socialt nätverk, Individer, samhälle, makt, känslor, kontakt, symboler, kontroll, beteende och rättfärdigande

Bakgrund

- Beskriv hur du växte upp
- Beskriv din skolgång
- Beskriv dina hemförhållanden
- Ålder vid medlemskap

Socialt nätverk

- Beskriv hur du upplevde skolan
- Beskriv din bekantskapskrets
- Första kontakten med vit maktmiljö
- Beskriv gruppdynamiken inom vit makt, regler, normer, tillhörighet .UTVECKLA

Medvetenhet

- Tidigare erfarenheter av vit makt
- Kunskap om dess syfte
- kontra vit maktnormer
- Var du medveten om vad du ville uppnå med medlemskapet?
-

Identitetssökande

- Beskriv hur du upplevde dig själv under medlemsprocessen, identitetsförändring
- Öppet eller slutet aktiv?
- Påverkades dina åsikter beroende på vilken miljö du befann dig i? Familj, skola, aktiviteter, vänner.
- Hur påverkades relationer med överstående
- Vad ville du personligen uppnå?
- Hur såg du på organisationen Vit makt?

Normer vs icke normer

- Beskriv hur du upplevde samhälleliga normer
- Kontra vit maktnormer
- Upplevde du att ditt medlemskap någonsin begränsade dig?

- Begränsades du av dina åsikter och ditt medlemskap i icke vit maktmiljöer

Erfarenheter

- Beskriv dina erfarenheter av vit makts rekryteringsprocess
- Vad krävdes av dig som medlem?
- När kom tanken på att lämna vit makt?
- Vad berodde detta på?
- Hur lång tid tog det?
- Beskriv vägen ur

Socialt nätverk

- Förändrades ditt sociala nätverk?
- Beskriv
- Hur såg relationen ut med din ev famlj, tidigare vänner, nya vänner.

Identitet

- Ålder vid avhoppandet
- Hade du visioner om hur det skulle bli?
- Beskriv när du hittade dig själv.
- Var det något speciellt som drev dig till att hoppa av

Normer

- Hur upplevde du allmänna normer?
- Hur såg du på vit maktnormer i efterhand?
- Hur upplevde du att andra bemötte dig?

Framtid

- Hur ser du på vit makt idag?
- Tänkbara orsaker till varför unga drar sig till vit makt.
- Vad erbjuder Vit makt som lockar unga till att delta?
- Upplever du att det finns signifikans mellan unga som söker sig till vit makt
- Hur upplever du att dina erfarenheter gagnar dig i arbetet med unga.

Bilaga 2

TEMAN: Socialt nätverk, Individer, samhälle, makt, känslor, kontakt, symboler, kontroll, beteende och rättfärdigande.

Individer

Varför upplever du att unga söker sig till vit makt miljöer?
Vid vilken ålder upplever du att unga främst söker sig till vit makt?
Vilka individer upplever du, söker sig till vit makt?
Vad erbjuder Vit makt som lockar unga till att delta?
Upplever du att det finns signifikans mellan unga som söker sig till vit makt?

Samhälle

Hur uttrycks detta i skolan, upplever du och hur upplever individerna detta?
Upplever du att det finns andra normer inom vit makt-organisationer än de samhällliga?
Hur får unga information om rekrytering till vit makt?
Hur går denna process till?

Socialt nätverk

Hur viktig upplever du att gemenskapen är inom vit makt?
Upplever du att unga söker efter något speciellt genom att bli medlem? (Identitet? Makt? Tillhörighet?)
Upplever du att unga är öppet aktiva eller slutet aktiva, exempelvis skola/fritid?
Bekantskapskretsen – är det viktigt att dela samma åsikter?

Medvetenhet

Är unga politiskt medvetna?
Upplever du att unga är medvetna om vit makts syfte?
Hur upplever du vad unga vill uppnå med medlemskapet?

Upplever du att unga påverkades av vilken miljö de befann sig i?
Hur påverkas relationer med överstående?
Hur såg du på organisationen Vit makt?

Upplever du att det finns andra normer inom subkulturer som vit makt än de samhälliga?
Beskriv hur du upplever hur unga ser på samhällliga normer (besvikelse)?
Kontra vit maktnormer?
Upplevde du att ditt medlemskap någonsin begränsade dig? Eller upplever du att medlemskapet kan begränsa unga?

När upplever du att individer vill lämna vit makt?
Vad upplever du vara den främsta orsaken till att hoppa av?
Vad krävs av individen?
Ålder vid avhopp?
Vad driver en individ till att hoppa av?

Hur ser relationen ut med eventuell familj, tidigare vänner, nya vänner.

Vad erbjuder Vit makt som lockar unga till att delta?

Upplever du att det finns signifikans mellan unga som söker sig till vit makt?

Hur upplever du att dina erfarenheteragnar dig i arbetet med unga?